

KAZAN TATAR AĞIZLARINDA GİYİM KUŞAM ADLARI*

Hülya GÖKÇE**

ÖZ

Giyim kuşam, maddi kültürün bir ögesi olarak baştan ayağa kadar giyilenlerin tamamını içermektedir. Başlangıçta ilkel toplumlarda korunma içgüdüleriyle ortaya çıkan giysi kullanımı modern toplumlarda estetik kaygılarla beraber gelişmiş, değişmiş ve zenginleşmiştir. Milletlerin tarihî, kültürel ve sosyal bağlarına dair pek çok özelliği bünyesinde taşıyan giyim kuşam, toplumların kültürel somut miraslarının önemli bir parçasını oluşturur. Giyim kuşam kültürünün zengin söz varlığı, dil araştırmalarının önemli konuları arasında yer alır. Giyim ve kuşam adları bir dilin konuşulduğu dil sahasında en ücra bölgelerde bile kendine özgü farklı kullanımlarla çeşitlilik gösterir. Ağızlardaki mevcut durumunun tespiti o dilin söz varlığının zenginliğinin de ortaya konulmasını sağlar. Bu makalede, Kazan Tatar ağızlarındaki giyim kuşam adları incelenmiştir. Kazan Tatar ağızlarındaki giyim kuşam adları, *Tatar Tîlinîñ Zur Dialektologik Süzliğî* (Kazan, 2009) ve *Tatar Halk Söyleşleri* (Kazan, 2008) adlı eserler taranarak tespit edilmiştir. Bu kelimeler, vücutta giyildikleri yere göre başa ve boyna, ele, ayağa, vücudun üst ve alt kısmına, içe giyilenlerle ilgili giyim kuşam adları, tamamlayıcı süs ve takı adları, giyim kuşamda kullanılan malzemelerle ilgili adlar ve giyim kuşam kültürüyle ilgili diğer adlar şeklinde sınıflandırılmıştır. Adlardan seçili örneklerde kısmen yapı ve köken incelemesi yapılmıştır. Ağızlardaki giyim kuşamla ilgili zengin söz varlığının incelenmesiyle alan araştırmacılarına katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Giyim kuşam adları, Kazan Tatar ağızları, söz varlığı, giyim kuşam kültürü, giysi türleri.

CLOTHING NAMES IN KAZAN TATAR SUBDIALECTS

ABSTRACT

Clothing includes all those worn from head to toe as an element of material culture. The use of clothing, which initially emerged with the instinct of protection in primitive societies, has developed, changed and enriched with aesthetic concerns in modern societies. Clothing, which contains many features of the historical, cultural and social ties of nations, constitutes an important part of the cultural and tangible heritage of societies. The rich vocabulary of clothing culture is among the important subjects of language studies. Clothing names vary in the language field where a language is spoken, even in the most remote regions, with their own different uses. The determination of the current situation in the subdialects also enables the richness of the vocabulary of that language to be revealed. In this study, the names of clothing in Kazan Tatar subdialects were examined. Clothing names in Kazan Tatar subdialects were determined by scanning the works named *Tatar Tîlinîñ Zur Dialektologik Süzliğî* (Kazan, 2009) and *Tatar Halk Söyleşleri* (Kazan, 2008). These words are classified according to the place they are worn on the body as names of clothing related to the head and neck, hand, foot, upper and lower parts of the body, underwear, complementary ornaments and jewelry, names related to the materials

Araştırma Makalesi

Makale Gönderim Tarihi: 17.08.2023; Yayına Kabul Tarihi: 05.09.2023

* Bu makale, 25-28 Eylül 2022 tarihlerinde düzenlenen *XVII. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı*'nda (Taşkent-ÖZBEKİSTAN) sözlü olarak sunulmuş olan "Kazan Tatar Ağızlarında Giyim Kuşam Adları" başlıklı bildirinin gözden geçirilmiş ve genişletilmiş şeklidir.

** Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, AN-KARA; ORCID: 0000-0001-8638-4380, E-posta: hulyagokce@aybu.edu.tr

used in clothing and other names related to clothing culture. A partial structure and origin analysis has been made with selected examples from the names. It is aimed to contribute to field researchers by examining the rich vocabulary related to clothing in subdialects.

Keywords: Clothing names, Kazan Tatar subdialects, vocabulary, clothing culture, types of clothing.

Giriş

Her dilin pek çok kelimeyi içinde barındıran, kendine özgü özellikler taşıyan ve çeşitli türetim yöntemleri kullanılarak gelişen bir söz varlığı vardır. Bir dildeki sözlerin bütünü söz varlığını oluşturur. Söz varlığı yerine söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu ve vokabüler gibi çeşitli terimler de kullanılmaktadır (TS, 2011, s. 2158). Çeşitli kaynaklarda söz varlığı şu şekilde açıklanmaktadır: “Bir dilin bütün kelimeleri; bir kişinin veya bir topluluğun söz dağarcığında yer alan kelimeler toplamı.” (Korkmaz, 2019, s. 174-175), “Bir dilde var olan ya da bir kişi, bir topluluk tarafından kullanılan veya bir eserde bulunan kelimelerin bütünü.” (Topaloğlu, 2019, s. 119), “Bir dilde bulunan yerli ve yabancı bütün sözcüklerin oluşturduğu bütünlük.” (Hengirmen, 2009, s. 342), “Bir bireyin kullandığı ya da bir yapıtta yer alan sözcüklerin tümü. Bir dildeki sözcüklerin bütünü.” (Koç, 1992, s. 239), “Bir bireyin kullandığı ya da bir bütüncede yer alan sözcüklerin tümü.” (Vardar vd. 1980, s. 134), “Bir dilin sözlüksel birimlerinin ve sözlükçesinin tümü; sözlüksel birimlerin oluşturduğu açık dizge.” (İmer vd. 2013, s. 238) Tanımlardan da anlaşıldığı üzere bireysel olarak kişilerin veya toplulukların, edebî eserlerde yazar veya şairlerin kullandığı sözcüklerin tamamı kısacası dillerin sahip olduğu bütün kelimeler söz varlığının önemli yapı taşlarını oluşturmaktadır.

Söz varlığı, yapı olarak pek çok ögeyi içinde barındıran bir görünüm sergiler. Temel kelime türlerinin yanı sıra deyimler, atasözleri, kalıp ifadeler, terimler, yansıma kelimeler, ikilemeler, argo ve diğerleri söz varlığı içinde değerlendirilen önemli dil öğelerini oluşturur. Özellikle tematik olarak söz varlığı incelendiğinde adlar, önemli bir yer teşkil eder. Akrabalık, yiyecek içecek, giyecek, bitki, hayvan, coğrafya, din, askerlik, hukuk, kimya, tıp, ticaret vd. kavramlarını belirtmek için dillerde adlar kullanılır. Bu bakımdan adlar her dilin en önemli söz türleri arasında yer alır.

“Gerçekler dünyasındaki varlıkların ve eylemlerin dildeki ifadesi olan canlı ve cansız varlıklara, çeşitli somut ve soyut kavramlara ad olan kelime türü” (Korkmaz, 2019, s. 64) olarak tanımlanan adlar, dillerin mevcut sözlüklerinin büyük bir kısmını oluşturur. “Adlar, kendi başlarına var olabilen ve dolayısıyla, sözlükte yer alan bilgilerin adlarıdır. Sözlükteki adların, söz öbeklerinde ad olarak kullanılabilirleri, onların sözlük anlamlarında kullanılabilirliğiyle mümkündür.” (Karaağaç, 2018, s. 31). Adlar kendi başlarına var olan bir bilgiye işaret ederler. Bu bilgiler kendi başlarına var olabilen, var oluşları başka bir varlık veya olaya bağlı olmayan bilgilerdir (Karaağaç, 2018, s. 32). Dil hem sözlüğü hem de söz dizimiyle bilgilerin adlarından oluşan bir yapıdadır. “Sözlük ve söz dizimi topluca değerlendirildiğinde, bütün insan bilgilerinin ya bir varlık ya da bir olaydan ibaret olduğu görülür. Söz ve söz öbekleri varlık bilgilerimizin adları iken, cümleler olay bilgilerimizin adlarıdır.” sözleriyle konuyu açıklayan Günay Karaağaç, sözlüklerde yer alan bilgilerin adlarının sözlükteki anlam türlerine ve söz dizimindeki işlevlerine göre sınıflandırılabilirliğini ifade ederek sözlükteki anlamlarına göre adları şu şekilde gruplandırır (2018, s. 28):

1. İnsan ve insan ilişkileri: a) İnsan bedeni ve beş duyu: *El, kol, ayak, göz, beden* vb. b) Hastalık: *Kanser, grip, kabakulak, sıtma* vb. c) Akrabalık: *Anne, baba, amca, kaynana* vb.

2. Bilim ve sanatla ilgili adlar: *Müzik, edebiyat, fizik, saz, kaval* vb.

3. Araç, eşya adları: *Kaşık, ayna, makas, perde, kapı* vb.

4. Hayvan ve bitki adları: *At, inek, lale, ağaç, armut* vb.

5. Kavram adları: *Özgürlük, esaret, düşünce, din, inanç* vb.

6. İş ve meslek adları: *Öğretmen, gemici, avukat, işçi* vb.

7. Beslenme adları: a) Yiyecek: *Elma, ekmek, biber, yoğurt* vb. b) İçecek: *Su, gazoz, meşrubat, ayran, kımız* vb.

8. Giyim-kuşam adları: *Palto, şapka, ceket, çorap* vb.

9. Nitelik adları: a) Beğeni: *Güzel, iyi, çirkin, doğru* vb. b) Sayı: *Bir, yarım, milyon* vb. c) Renk: *Sarı, siyah, beyaz* vb. ç) Boyut: *Büyük, küçük, iri, ufak* vb. d) Miktar: *Az, çok, fazla* vb.

10. Mekân ve zaman adları: *Ay, güneş, ışık, yarın, yıl* vb. 11. Soru adları: *Ne, kim, niçin?* vb. 12. Eylem adları: *Yapmak, koşmak, gelmek, oturmak* vb.”

Anlam özelliklerine göre ad sınıflandırmasında yer alan giyim kuşam adları diğer ad türlerinde olduğu gibi ayrı bir araştırma konusunu oluşturmaktadır. Ad bilimine (onomastik) ait dil malzemesi incelendiğinde giyim kuşamla ilgili söz varlığının oldukça zengin olduğu görülür. Giyim kuşam adları, toplumun yaşayış biçimini, insanın çevreyle, diğerleriyle olan etkileşimini, farklı toplumlar, milletlerle olan ilişkilerini yansıtan kültürel göstergelerdir. Milletlerin giyim kuşamları tarihî, kültürel ve sosyal bağlarına dair çeşitli bilgiler barındırır. Bu sebeple her toplumun kültürel somut mirasının önemli bir parçası olarak değerlendirilebilen giyim kuşam çeşitlerine verilen adlar da oldukça önemlidir. Bu tür adlar, toplumsal statüyü, ekonomik durumu, ait olunan toplumun dinî, ahlakî ve kültürel özelliklerini, cinsiyeti ve yaşı, yaşam tarzını, estetik anlayışı doğrudan ifade ederler. Dolayısıyla giyim kuşam söz varlığı, sadece dil araştırmaları için değil, tarih, sanat tarihi, halk bilimi, sosyoloji gibi pek çok bilim dalı için de önem taşır.

Dil araştırmaları içinde ağızlarla ilgili çalışmaların ayrı bir önemi vardır. “Bir dilin veya lehçenin yazı diline oranla ve çoğunlukla ses, bazen de şekil, anlam ve söz varlığı bakımından birbirinden az çok ayrılan yerel konuşma biçimleri.” (Korkmaz, 2019, s. 67) olan ağızlar kendilerine has dil malzemesine sahiptir. Bir dilin yayıldığı dil sahası içinde ağız konuşurlarının beğeni ve tercihleriyle zamanla söz varlığında değişiklikler ortaya çıkar. Bu durum nesilden nesile dil aktarımıyla sürdürülür. İşte bu dil malzemesinin yok olmaması için kayda alınması gerekir ve bu da ağız araştırmacılarının temel araştırma konularını oluşturur. Günümüzde lehçelerin derlenmesi, sınıflandırılması ve incelenmesiyle uğraşan dil bilgisi kolu olan lehçe bilgisi alanındaki çalışmalar, özel araştırma yöntemleri kullanılarak ağızlarla ilgili daha fazla ve bilimsel anlamda daha doğru bilgilere ulaşılmasını sağlamaktadır. Ağızlarla ilgili araştırmaların hızla artması, yazı dilinde bulunmayan ya da arkaik olarak korunan

söz varlığının tespitini de sağlamış, böylelikle pek çok kelime derlenerek belgelenmiştir. Özellikle teknolojik imkânların artmasıyla beraber dil kullanımının yazı diline yakınlaşması, ağız söz varlığındaki pek çok kelimenin unutulmasıyla sonuçlanmaktadır. Bu sebeple ağız söz varlığının tespiti ve incelenmesi ayrı bir özen gerektirir. Bu makalede de Kazan Tatar ağızlarının söz varlığında korunan giyim kuşam adları derlenerek alan araştırmalarına katkı sağlanması ve Kazan Tatar Türklerinin zengin giyim kuşam kültürünün bu Türk lehçesinin yayıldığı dil sahasından tespit edilen örneklerle ortaya konulması amaçlanmıştır. Kazan Tatar ağızlarındaki giyim kuşam adları, *Tatar Tîliniñ Zur Dialektologik Süzliği* (Kazan, 2009) ve *Tatar Hâlık Söyleşleri* (Kazan, 2008) adlı eserler taranarak tespit edilmiştir. Giyim kuşam adları belirli başlıklar altında sınıflandırılmış, kısmen yapı ve köken incelemesi yapılmıştır.

Giyim Kuşam Kültürü

Giyim, *Türkçe Sözlük*'te “giyme işi, giyme biçimi, giysi”; giyim kuşam “üst baş”, giysi ise “Her türlü giyim eşyası, giyecek, elbise, kıyafet, esvap, libas, urba.” (TS, 2011, s. 949) şeklinde açıklanmıştır. Giyim ve giysi için çeşitli kaynaklarda yapılan tanımlardan bazıları ise şunlardır: “Giyim, elbise, çamaşır, saç şekilleri, makyaj, aksesuar, başa ve ayağa giyilenlerin tümü demektir.” (Tezcan, 1983, s. 255), “Giyim, ilk etapta vücudu çeşitli dış etkilerden koruma ve vücudun gizlenmesi gereken bölümlerini örtme amacıyla kullanılan giysiler, bu giysileri tamamlayan bezekler (takı-aksesuarlar), yüz yazmacılığı (makyaj) ve bunları kullanma biçimi.” (Eroğlu vd. 2008, s. 39), “Giysi, temel insan gereksinimlerinden biri olarak vücudu koruyan, zamanla değişiklik göstererek vücut formuna göre şekil almış ürünler olarak tanımlanabilir.” (Güngör, 2013, s. 206). *Türkçe Sözlük*'te kuşam için herhangi bir tanım yapılmamıştır. Bu çalışmanın konusunu oluşturan giyim kuşam terimiyle “üst baş, giyecekler, giysiler” kastedilmiştir.

İnsanoğlunun doğal ihtiyaçlarından biri olan giyim kuşam, başlangıçta zorlu iklim şartlarından korunma amacını taşıırken zamanla korunmayla birlikte örf ve âdetler, hayat tarzı, dinî inançlar, estetik anlayış gibi pek çok sebepten etkilenmiş ve değişip zenginleşmiştir. Giyim kuşam, bir ülkeye, bir döneme, bir kişiye özgü özellikleri yansıtan görsel sunum niteliği kazanmıştır. Toplumlarda zamanla sosyal bir içerik kazanmış ve gelenekselleşmiştir. Bireylerin toplum içerisindeki konumlarını, siyasi tercihlerini, ekonomik durumlarını veya mesleki statülerinin göstergesi olmuş, sosyal hayatlarında önemli işlevler kazanmıştır. Takı ve aksesuarlarla desteklenen giyim kuşam, insanoğlunun manevi yönünü de etkileyen farklı bir boyut kazanmıştır.

Giyim kuşam kültürlerin millîliğini sağlayan öğeler arasında yer alır. Milletleri komşularından ayıran özelliklerden biri de giyim ve kuşamlarındaki millî unsurlardır. Giyim kuşam ve giyinme biçimlerindeki farklılıklar milletlerin birbirinden ayrılmasında önemli rol oynar. Her uygarlık, karakter ve yaşam biçiminin etkisiyle giyimde farklılıklar yaratır. Toplumların ahlaki değer yargıları giyim kuşamın oluşumunda ve farklılaşmasında önem taşır. Bireyler bu ahlaki değer yargılarının şekillendirdiği giyim kuşam ve giyinme tarzından farklı tercihler yapmaz, topluma uyarlar. Aksi durumda toplum dışına itilebilirler (Çağlayandereli, 2017, s. 874).

Giyim kuşam bir ülkenin, bir dönemin, bir topluluğun veya bir kişinin özelliklerini yansıtan önemli ürünlerdir. Bütün halk sanatlarında olduğu gibi giyim kuşam da kültürlerin canlı belgeleri olarak değerlendirilir. Çünkü her dönemin, her milletin ekonomik, toplumsal, kültürel ve siyasi şartlarından etkilenerek biçimlenir, farklılaşırlar. Her medeniyetin yaşayış biçimi ve yayıldığı coğrafi sahadaki şartlar farklılık gösterdiği için bu durum giyim kuşam kültürlerine de yansır. Sonuç olarak her toplumun kendi giyim kuşam kültürü oluşur ve gelenekselleşir. Yörelere özgü geleneksel giysiler millî kültür öğeleri arasında yer alır (Akgül, 2019, s. 4).

Giyim insanın toplumsal konumunu, cinsiyetini, milliyetini, bölgesini, ait olduğu kabilesini, kültürünü, inanç, duygu ve düşüncesini yansıtan görsel bir araçtır. Giyim kuşam da “İnsanoğlunun kültürel gelişim ve yaşam sürecinde kökeninde koruma amaçlı olmasına karşın, süreç içerisinde geniş kültürel işlevler yüklenmiş bir olgudur. Ekolojik koşulların, toplumsal ve kişisel değer yargılarının, törelerin, kültürel ve ekonomik koşulların biçimlendirdiği önemli bir kültürel öge; aynı zamanda da kültürün bir taşıyıcısıdır.” (Hanılçe, 2011, s. 425)

Türkler yüzyıllardır çok zengin giyim kuşam kültürüne sahip olan bir millettir. Anadolu sahasındaki farklı milletlere ait kültür zenginliği, bu coğrafyanın tarihi geçmişinin çok eski devirlere dayanması, Orta Asya’daki geleneğin etkileri ve farklı kültürlerle temas Türklerin giyim kuşam çeşitliliğinde ve zenginliğinde etkili olmuştur (Tezcan, 1983, s. 259). “Türk toplumunda önemli bir yere sahip olan giyim kültürü, erken dönemlerden itibaren gelişme göstermiştir. Hun dönemine ait kurganlarda yapılan kazılarda çıkarılan el işlemeleri ve dokuma halı motiflerinin işlenişlerine bakınca bu alanda ulaşılan seviyenin ne kadar ileri bir boyuta taşındığı anlaşılacaktır.” (Bilal, 2018, s. 534)

Türkler arasında göçebe kültürün etkisiyle bu yaşam biçimine uygun giyim çeşitlenirken yerleşik hayatla birlikte giysi tercihleri de farklılaşmıştır. Avcılık ve hayvancılıkla uğraşan ve göçebe hayat sürdüren Eski Türkler daha çok deriden yapılan giysileri kullanmışlardır. Bu hayat tarzından yerleşik toplum düzenine geçilmesiyle birlikte tarıma dayalı ekonominin sonucu olarak giysilerin yapımında derinin yanı sıra dokuma kumaşlar da kullanılmaya başlanmıştır (Doğan vd. 2018, s. 117). Hayvancılıkla geçimini sağlayan Türkler, çalılara, taşlara, soğuğa karşı dayanıklı malzemeden hazırlanmış giysiler kullanmışlardır. Ata bindiklerinde sürtünme ve bacaklarda yara açma gibi tehlikelerden korunmak için vücudun alt bedenini koruyan kalın pantolon ve çizme giymek zorunda kalmışlardır. Yiyecek ve silahlarını asabilmek için kalın deri kemerler takmışlar, açık havada uzun süre dolaşabilmek için kalın palto ve kürkler giyinmişler, soğuğa ve rüzgâra karşı kulaklıklılı ve enselikli şapkalar takmışlardır (Ögel, 1978, s. 1-2). Bozkırda yaşayan Türkler giysilerinde temel malzeme olarak yün (koyun, keçi, deve yünü), deri (koyun, kuzu, sığır, tilki ve az miktarda ayı derisi) ve kürk kullanmışlardır. Yine Eski Türklerde bez dokumacılığı, giyecek için kendir yetiştiriciliği de vardı (Tezcan, 1983, s. 260). Uygurlar samur derilerini ve kürkleri giysilerde kullanmışlar, kumaş yapımında ipek böceklerinden yararlanmışlardı (Doğan vd. 2018, s. 117). Yerleşik hayatı benimseyen Uygurlarda giyim kuşam kültürü ve giyecek yapımında kullanılan malzemeler de çeşitlenmiştir. Uygurlar arasında pamuk, keten ve ipek dokumacılığı yaygınlaşmıştır. İslamiyet’i

kabul eden Karahanlılar arasında da bu sanat gelişmeye devam etmiştir. Dokumacılık sanatı Türkler arasında yaygınlaşmış yüzyıllardır gelenek hâlinde sürdürülmüştür. Günümüzde de Türk dünyasında en kıymetli geleneksel sanatlar arasında icra edilmektedir.

Türk coğrafyasında yüzyıllardır ortaya çıkan kültürel değişiklikler, giyim kuşam türlerinin çeşitlenmesini ve zenginleşmesini sağlamıştır. Bir yandan geleneksel giyim kuşam kültürü devam ederken diğer yandan gelişen şartlar sebebiyle modern giyim kuşam da Türk toplumunda yaygınlaşmıştır. Geleneksel giysilerin daha çok özel günlerde hâlâ kullanılıyor olması kültürel kimlik aktarıcısı olarak giyim kuşamı önemli kılmaktadır.

Binlerce yılda şekillenen Türk giyim kuşam kültürünün İdil-Ural sahasında da etkilerini görmek mümkündür. Bu sahayı kendilerine yurt edinmiş Kazan Tatar Türkleri, çok zengin bir giyim kuşam kültürüne sahiptir. Kazan Tatar Türkleri arasında dokumacılık sanatı çok eski dönemlerden itibaren icra edilmektedir. Eski Bulgar Devleti döneminden başlayarak Altın Ordu ve Kazan Hanlığı dönemlerinde Kazan Tatar Türkleri çuha ve keten yetiştirerek dokumacılıkta ilerlemişlerdi. Eskiden Tatar köylerinde her evde dokuma tezgâhları vardı ve evin genç kızları bu tezgâhlarda çeyizlerini hazırlardı. En eski dönemlerden itibaren kuzey ve güney komşularıyla ticaret yapan Kazan Tatar Türkleri, bu vasıta ile çeşitli kürklere, Çin ipeğine, İran basmasına, kaşmir gibi kumaşlara sahip olmuşlardı. Ayrıca giysilerini süslemek için ipek kaytanlar ve kordonlar, nakış için altın ve gümüş telden iplikler satın almışlardı. Bu giyim kuşam malzemelerine ancak zenginler sahip olabilirken köylüler evlerinde kendi dokudukları kumaşlarla giysilerini dikerler, satın alabildikleri ucuz renkli ipliklerle giyim kuşamlarını süslerlerdi. Bu dönemde giysileri kadınlar elde diker ve geleneksel usulde süslerdi (Çetin, 2008, s. 73). Günümüzde Kazan Tatar Türkleri arasında modern giyim kuşam yaygınlaşmıştır. Geleneksel giyim kuşam köylerde yaşlı kadın ve erkeklerin giyim tarzında az da olsa hâlâ sürdürülmektedir.

İnceleme

1. Vücutta Giyildikleri Yere Göre Kazan Tatar Ağzlarındaki Giyim Kuşam Adlarının Sınıflandırılması

Kazan Tatar Türkçesinin yazı dilinde giyim kuşam, *kiyîm-salım* ikilemesiyle ifade edilmektedir (Öner, 2009, s. 137). Ağzlarda yazı dilindeki *kiyîm-salım* dışında farklı kelime ve ikilemeler de kullanılmaktadır. Bunlardan bazıları Tav Yagı ağız grubunda, Kuznetsk ve Hvalın ağzlarında *kiyîm-totom* (TTZDS, s. 308), Çüpreli, Hvalın, Kama Tamagı, Karsun, Kuznetsk ve Melekes ağzlarında *kiyîm-tıtım* (TTZDS, s. 308), Tara ağzında *kîyîm-kitse* (TTZDS, s. 296), Sergaç ağzında *kîyîntsik* (TTZDS, s. 296), Sibir ağız grubunda *kîyîm* (TTZDS, s. 295), Bastan ağzında *kiyînme* (TTZDS, s. 308) şeklindedir. Bu çalışmada vücutta giyildikleri yere göre giyim kuşam türleriyle ilgili Kazan Tatar ağzlarından tespit edilen kelimeler şunlardır:

1.1. Başa ve Boyna Giyilenlerle İlgili Giyim Kuşam Adları:

aķ cavlıķ: “Yaşlı kadınların bağladığı havluya benzer baş giyimi.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (THS I, s. 106)

aķ şal: “Ak renkli şal.” Kargalı ağ. (THS I, s. 288)

aldırlı şel: “Süslü kalın baş örtüsü, şal.” Layış ağ. (THS I, s. 48)

art, art teņķe: “Baş örtüsü.” Karsun ağ. (THS II, s. 73)

baştastar: “Bembeyaz keten dokumadan yapılmış baş örtüsü.” Estirhan ağ. (THS I, s. 405)

bebür bürķi: “Kürklü şapka.” Sergaç ağ. (TTZDS, s. 143)

bır'inçir: “Örtü, duvak.” Kasım ağ. (THS I, s. 166)

buytastar: “Bembeyaz keten dokumadan yapılmış baş örtüsü.” Estirhan ağ. (THS I, s. 405)

bürķi: “Şapka.” Hvalın ağ., Karsun ağ., Mişer ağ. gr. (TTZDS, s. 143)

cavlıķ: “Baş örtüsü, eşarp.” Orta ağ. gr. (TTZDS, s. 182); **cavlıķ:** “ay. anl.” Çistay ağ. (TTZDS, s. 182)

cawlıķ: “Baş örtüsü, eşarp.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (Alkaya, 2018, s. 541)

çana şel: “Kare şeklinde büyük kalın şal.” Perm ağ. (THS II, s. 335)

çeç teņķesi: “Kadınların saç ve saç örgülerini örtmek için dokumadan yapılan baş giyimi.” Mamadış ağ. (THS I, s. 36); “Boydan boya paralar dizilen, uç kısımlarına büyükçe paralar arasına kıymetli taş koyulan süs eşyası, bir tür baş giyimi.” Kalda ağ. (TTZDS, s. 619)

çeçteņķe: “Kadınların saç ve saç örgülerini örtmek için dokumadan yapılan baş giyimi.” Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77)

çülmek bürīk: “Kürklü şapka.” Mordva-Karatay ağ. (TTZDS, s. 143)

daray cavlıķ: “Üstten örtülen çiçekli ipek baş örtüsü, eşarp.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (THS I, s. 106)

ızınçık bürīk: “Uzunca, sivri bir tür şapka.” Lembre ağ. (TTZDS, s. 143)

imannı bürīk: “Kulaklıksız şapka.” Minzele ağ., Sterlitamak ağ. (TTZDS, s. 143)

kakuşka: “Parlak taşlar ve pullarla süslü alçak fes biçiminde küçük kadın başlığı.” Nokrat ağ. (TTZDS, s. 268)

ķalbak: “İncilerle işlenmiş kadifeden dikilmiş kız şapkası.” Baraba ağ., Sibir ağ. gr., Tömen ağ., Tubıl ağ. (TTZDS, s. 382)

ķalfak: “Çocuk şapkası.” Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77), Tav Yagı Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 270)

ķalın şal: “Kara renkli pamuklu şal.” Kargalı ağ. (THS I, s. 287)

kalpak: “Kadın ve kızların giydikleri paralarla süslenmiş bir tür eski başlık.” Böri ağ. (TTZDS, s. 383); “Örme başlık.” Nokrat ağ., Norlat ağ. (TTZDS, s. 383), Tarhan ağ. (THS I, s. 85); “Örme çocuk başlığı.” Nokrat ağ. (TTZDS, s. 383), “İncilerle işlenmiş kadifeden dikilmiş kız şapkası.” Turbaslı ağ. (THS I, s. 356), “Küçük çocuk başlığı.” Tüben Kama Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 383)

kalpak-çaçak: “Kızların giydiği bir tür eski başlık.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 383)

kara şal: “Kara renkli pamuklu şal.” Kargalı ağ. (THS I, s. 287)

kaşbav: “Kadınların giydiği bir tür eski başlık.” Tüben Kama Kreşinleri ağ. (THS I, s. 124)

kebec: “Fazla yüksek olmayan, fes benzeri süslü bir başlık çeşidi.” Kalmak ağ. (THS II, s. 457); “Genellikle büyük şapka içine giyilen kadife başlık.” Baraba ağ., Terviz ağ. (TTZDS, s. 282)

kebets: “Genellikle büyük şapka içine giyilen kadife başlık.” Sibir ağ. gr. (TTZDS, s. 282), (Alkaya, 2021, s. 578); “Yaşlı kadınların baş örtülerinin üzerine giydikleri baş giyimi.” Tubıl-İrtiş ağ. (TTZDS, s. 282)

kelle: “Tepe giyimi, takke; fazla yüksek olmayan, fes benzeri süslü bir başlık çeşidi.” Döbyaz ağ. (THS I, s. 28), Norlat ağ. (THS I, s. 65)

kelpək: “Fazla yüksek olmayan, fes benzeri süslü bir başlık çeşidi.” Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77), Tarhan ağ. (THS I, s. 85)

kepe bürük: “Kadınların giydiği yuvarlak, alçak şapka, börk.” Baltaç ağ. (THS I, s. 41)

kepeç: “Genellikle büyük şapka içine giyilen kadife başlık.” Baraba ağ., Bastan ağ., Bereñgi ağ., Estirhan ağ., Hvalın ağ., Karsun ağ., Kuznetsk ağ., Lembre ağ., Nagaybek Kreşinleri ağ., Tav Yagı ağ., Temnikov ağ., Tom ağ. (TTZDS, s. 290), Kargalı ağ. (THS I, s. 287); “Eskiden kadınların taktığı parlak iplerle sırmalanmış ve incilerle süslenmiş kadifeden fazla yüksek olmayan, fes benzeri bir tür başlık.” Bereñgi ağ., Döbyaz ağ., Sterlitamak ağ. (TTZDS, s. 290); “Keçe başlık.” Kuznetsk ağ. (TTZDS, s. 290); “Kasket, bir çeşit şapka.” Tarhan ağ. (TTZDS, s. 290)

kepeç bürük: “Eskiden kadınların taktığı parlak iplerle sırmalanmış ve incilerle süslenmiş kadifeden fazla yüksek olmayan, fes benzeri bir tür başlık.” Layış ağ. (TTZDS, s. 290)

kepetç: “Fazla yüksek olmayan, fes benzeri süslü bir başlık çeşidi.” Bastan ağ. (THS I, s. 175)

kepets: “Genellikle büyük şapka içine giyilen kadife başlık.” Çistay ağ., Çüpreli ağ., Eci ağ., Kürşe ağ., Sergaç ağ., Sibir ağ. gr. (TTZDS, s. 289-290); “Küçük çocuk başlığı.” Eci ağ., Sibir ağ. gr. (TTZDS, s. 290)

ketitke ~ katitki: “Küçük üçgen şeklindeki pamuklu şal.” Kargalı ağ. (THS I, s. 288)

kevets: "Genellikle büyük şapka içine giyilen kadife başlık." Saz Yagı ağ. (TTZDS, s. 283)

kwets: "Genellikle büyük şapka içine giyilen kadife başlık." Saz Yagı ağ., Tevriş ağ., Tubıl ağ. (TTZDS, s. 283)

kwets: "Fazla yüksek olmayan, fes benzeri süslü bir başlık çeşidi." Saz Yagı ağ. (THS II, s. 335)

qırma bürük: "Kürklü şapka." Perm ağ. (TTZDS, s. 143)

qırpı bürük: "Kürklü şapka." Zlatoust ağ. (TTZDS, s. 143)

qıyık tastar: "Bembeyaz keten dokumadan yapılmış baş örtüsü." Estirhan ağ. (THS I, s. 405)

kibets: "Fazla yüksek olmayan, fes benzeri süslü bir başlık çeşidi." Yevişte-Çat ağ. (THS II, s. 441)

qolaxşa: "Kulaklı şapka." Tubıl ağ. (THS II, s. 299)

kukiş kalfak: "Küçük kız başlığı." Karsun ağ. (THS II, s. 73)

kuşçavlık: "İki baş örtüsünün birbirine bağlanmasıyla yapılan ve üstten örtülen büyük baş örtüsü." Turbaslı ağ. (THS I, s. 356)

kuşyavlık: "İki eşarbin birbirine bağlanmasıyla dikilen bir tür örtü, duvak." Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314); **kuşyavlık:** "ay. anl." Baykıbaş ağ. (THS II, s. 246)

kükey bürük: "Kulaksız şapka." Döbyaz ağ. (TTZDS, s. 143)

mañgayça: "Yaşlı kadınların baş örtülerinin üzerine giydikleri baş giyimi; parlak taşlar ve pullarla süslü alçak fes biçiminde kadın başlığı." Lembre ağ. (TTZDS, s. 468); "Şapkanın, başlığın ön kısmı, alnın üst tarafına doğru olan kısmı." Kuznetsk ağ. (TTZDS, s. 468)

mañgaysa: "Yaşlı kadınların baş örtülerinin üzerine giydikleri baş giyimi; parlak taşlar ve pullarla süslü alçak fes biçiminde kadın başlığı." Tipikey ağ. (THS I, s. 370), (TTZDS, s. 468)

mañgaytsa: "Pullar, paralarla süslenmiş fazla yüksek olmayan, fes benzeri süslü bir başlık çeşidi." (THS II, s. 246)

mañkaysa: "Fazla yüksek olmayan, fes benzeri süslü bir başlık çeşidi." Tipikey ağ. (TTZDS, s. 468)

miski bürük ~ miskin bürük: "Kulaksız şapka." Layış ağ. (TTZDS, s. 143)

mörşime şel: "Uzun püsküllü, ipek dantel şal." Saz Yagı ağ. (THS II, s. 335), Tubıl ağ. (THS II, s. 299)

nezik şal: "Ak renkli şal." Kargalı ağ. (THS I, s. 288)

perde: "Yeni gelinin evlendiği gün taktığı, yüzünü kaplayan örtü, duvak." Norlat ağ. (THS I, s. 65)

sana şelî: "Kare şeklinde büyük kalın şal." Zlatoust ağ, Tipikey ağ. (THS II, s. 335)

süreke: "Baş giyimi." Nagaybek ağ. (THS I, s. 138), Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (Alkaya, 2018, s. 526)

şal, şel: "Pamuk şal." Kargalı ağ. (THS I, s. 287)

şelünke: "Büyükçe baş örtüsü, şal." Bastan ağ. (THS I, s. 175)

şemîk: "Kaşmir şal." Baraba ağ. (THS II, s. 424)

tağaya: "Soğuktan muhafaza eden başlık, şapka, börk." Yevište-Çat ağ. (THS II, s. 441)

tahya: "Soğuktan muhafaza eden başlık, şapka, börk." Saz Yagı ağ. (THS II, s. 335)

tahiya: "Fazla yüksek olmayan, fes benzeri süslü bir başlık çeşidi." Kargalı ağ. (THS I, s. 287), Estirhan ağ. (THS I, s. 405), Tipikey ağ. (THS I, s. 370)

tastar: "Bembeyaz keten dokumadan yapılmış baş örtüsü." Estirhan ağ. (THS I, s. 405)

tebetey ~ tübetey: "Fazla yüksek olmayan, fes benzeri süslü bir başlık çeşidi." Melekes ağ. (THS II, s. 107)

tehiya: "Çocuk şapkası." Döbyaz ağ. (THS I, s. 28)

telpek: "Fazla yüksek olmayan, fes benzeri süslü bir başlık çeşidi." Çüpreli ağ. (THS II, s. 205)

tenjke: "Kadınların saçlarını örtmek için kullandıkları dokumadan yapılmış bir tür baş giyimi." Kalda ağ. (TTZDS, s. 618)

tewekkel Bürkî: "Kulaklıksız şapka." Sergaç ağ. (TTZDS, s. 143)

tırpısa Bürîk: "Kulaklıksız şapka." Tipikey ağ. (TTZDS, s. 143)

tirelî Bürîk: "Kürklü şapka." Çistay ağ. (TTZDS, s. 143)

tsana şel: "Kare şeklinde büyük kalın şal." Saz Yagı ağ. (THS II, s. 335)

tübekey: "Fazla yüksek olmayan, fes benzeri süslü bir başlık çeşidi." Bogrıslan ağ. (TTZDS, s. 663), Kamışlı ağ. (THS I, s. 301), Şarlık ağ. (THS II, s. 166)

tübetiy: "Fazla yüksek olmayan, fes benzeri süslü bir başlık çeşidi." Bogrıslan ağ. (THS I, s. 268)

tügerék cavlık: "Kara ipek ip ile işlenmiş, kenarlarına kurdele, sırma tutturulmuş, alın kısmına paralar dikilmiş kadın baş giyimi." Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (THS I, s. 106)

vel: "Örölmüş şal." Temnikov ağ. (THS II, s. 25)

yamağ: "Börk, başlık." Estirhan ağ. (THS I, s. 405)

yotroğ kalpak: "Beyaz incilerle süslenmiş küçük yuvarlak kız şapkası." Tömen ağ. (TTZDS, s. 383)

yuwan şal: "Kara renkli pamuklu şal." Kargalı ağ. (THS I, s. 287)

1.2. Ele ve Kola Giyilenlerle İlgili Giyim Kuşam Adları:

bariga: "Parmaksız eldiven." Çüpreli ağ. (THS II, s. 205)

bilekçe: "Kolluk." Hvalın ağ., Kuznetsk ağ., Melekes ağ., Minzele ağ. (TTZDS, s. 113)

bilekse: "Koyun veya keçi yününden örülmüş, sıcak tutması için kışın bileğe giyilen kolluk gibi bir tür eşya." Kama Tamagı ağ. (TTZDS, s. 113)

bişmarmak: "Eldiven." Perm ağ. (THS I, s. 209)

etsmeh': "Parmaksız eldiven." Saz Yagı ağ. (THS II, s. 335)

galiça: "Deri parmaksız eldiven." Şarlık ağ. (THS II, s. 166)

ırkaça: "Büyük deri parmaksız eldiven." Melekes ağ. (THS II, s. 107), Çüpreli ağ. (THS II, s. 205)

kulsa: "Kolluk." Baykıbaş ağ. (THS II, s. 246)

meley ~ mīly: "Parmaksız eldiven." Kalmak ağ. (THS II, s. 457)

miley: "Parmaksız eldiven." Yevişte-Çat ağ. (THS II, s. 441)

peçerke: "Eldiven." Kasım ağ. (THS I, s. 166)

petsetke: "Eldiven." Çüpreli ağ. (THS II; s. 205)

piyeley: "Parmaksız eldiven." Saz Yagı ağ. (THS II, s. 335)

variga: "Parmaksız eldiven." Melekes ağ. (THS II, s. 107)

yarğah: "Deri parmaksız eldiven." Saz Yagı ağ. (THS II, s. 335)

1.3. Ayağa Giyilenlerle İlgili Giyim Kuşam Adları:

ağats töplö şiplet: "Ağaç tabanlı potin." Tubıl ağ. (THS II, s. 299)

atov itik: "Yumuşak deriden yapılmış uzun konçlu ayakkabı, çizme." Tara ağ. (TTZDS, s. 220)

atu: "Çizme." Estirhan ağ. (THS I, s. 405); "Ökçesiz çizme." İçkin ağ. (THS I, s. 347)

atulu kaluş: "Yumuşak deriden, biri uzun biri kısa konçlu olarak yapılan ve iç içe ayağa giyilen ayakkabılar." Estirhan ağ. (TTZDS, s. 270)

baltırlı kaluş: "Konçlu bot, ayakkabı." Döbyaz ağ., Norlat ağ. (TTZDS, s. 270)

başaltay: "Yün kısa konçlu çorap." Minzele ağ. (THS I, s. 239), Sterlitamak ağ. (TTZDS, s. 105)

başantay: "Yün kısa konçlu çorap." Minzele ağ., Sterlitamak ağ., Tipikey ağ. (TTZDS, s. 105)

başay: "Yün kısa konçlu çorap." Turbaslı ağ., Zlatoust ağ. (TTZDS, s. 105)

- batinka:** “Eskiden giyilen kadın ayak giyimi.” Lembre ağ. (TTZDS, s. 103)
- baybak:** “Keçe çizme.” Tatar-Karakalpaklar ağ. (THS I, s. 418); “Çorap.” Ye-
vişte-Çat ağ. (THS II, s. 441)
- bazar oyiğı:** “Pamuk çorap.” Kamışlı ağ., Nagaybek Kreşinleri ağ. (TTZDS, s.
502); **bazar oyoğı:** “ay. anl.” Baltaç ağ., Mamadış ağ. (TTZDS, s. 502)
- bebîç:** “Çizme.” Karsun ağ. (THS II, s. 73)
- bebîç-kaluşa:** “Çizme, yumuşak deriden dikilen konçsuz ayakkabı.” Karsun
ağ. (THS II, s. 73)
- belünke ~ belünke ~ belünki:** “Keçe kısa ve hafif ayakkabı, galoş.” Döbyaz
ağ. (TTZDS, s. 110)
- beylem:** “Çorap.” Böri ağ., Minzele ağ., Turbaslı ağ., Sterlitamak ağ. (TTZDS, s.
108)
- bitli başlı çabata:** “Üstü süslü deriden dikilmiş ayak giyimi.” Norlat ağ.
(TTZDS, s. 721)
- bışımni kōncoriyq:** “Üst kısmı kendirden yapılmış bir tür ayak giyimi.”
Perm ağ. (THS I, s. 210)
- biyma:** “Keçe çizme.” Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314), Tipikey ağ. (THS I, s.
370)
- bişineyik:** “Koyun yününden örülmüş uzun konçlu çorap.” Melekes ağ.
(TTZDS, s. 126)
- bizekli çitik:** “Nakışlı çizme.” Çistay ağ. (TTZDS, s. 754)
- bötön oyok:** “Koyun yününden örülmüş uzun konçlu çorap.” Böri ağ., Tarhan
ağ. (TTZDS, s. 502)
- burçın:** “Deriden dikilmiş ayak giyimi.” Estirhan ağ. (THS I, s. 405)
- burki:** “Keçe potin, keçe çizme.” Minzele ağ., Perm ağ. (TTZDS, s. 138)
- buşımni çabata:** “Üst kısmı kendirden yapılmış bir tür ayak giyimi.”
Perm ağ. (TTZDS, s. 721)
- bürke:** “Keçe potin, keçe çizme.” Kazan Ardı ağ. (TTZDS, s. 143)
- cib oyok:** “Kenevir elyafının ipinden örülmüş çorap.” Böri ağ., Mamadış ağ.,
Minzele ağ., Zlatoust ağ. (TTZDS, s. 502); “Pamuk çorap.” Minzele ağ. (TTZDS, s. 502);
cib oyok: “ay. anl.” “Pamuk çorap.” Sterlitamak ağ. (TTZDS, s. 502)
- cön başmaq:** “Kısa konçlu keçe çizme.” Tüben Kama Kreşinleri ağ. (TTZDS, s.
106)
- cön kaluş:** “Kısa konçlu keçe çizme.” Glazov ağ. (TTZDS, s. 270)
- çabata:** “Deriden dikilmiş ayak giyimi.” Baraba ağ. (TTZDS, s. 721), Kalda ağ.
(Alkaya, 2014, s. 637), Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (Alkaya, 2018, s. 541); “Kısa konçlu
çocuk çorabı.” Saz Yağı ağ. (TTZDS, s. 721)
- çebeli:** “Sicimsiz çarık.” Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77)

çekennî çitık: “Türlü renklerdeki derilerden dikilmiş kadın çizmesi.” Perm ağ. (TTZDS, s. 754)

çerki: “Deri ayak giyimi.” Yevişte-Çat ağ. (THS II, s. 441)

çitık-ğata: “Yumuşak deriden dikilmiş uzun konçlu veya konçsuz ayakkabı, çizme.” Minzele ağ. (TTZDS, s. 754); **çitık-kata:** “ay. anl.” Sterlitamak ağ. (TTZDS, s. 754)

çikmen oyok: “Çuha çorap.” Glazov ağ. (TTZDS, s. 502)

çobar itık: “İşlemeli keçe çizme.” Tarhan ağ. (TTZDS, s. 220)

çobar pima: “Alaca, karışık renkli keçe çizme.” Minzele ağ., Sterlitamak ağ. (TTZDS, s. 531)

çolka: “İnce pamuk ipliğinden dokunmuş çorap.” Melekes ağ. (THS II, s. 107)

çolok: “Çorap.” Kalmak ağ. (THS II, s. 457)

çölke: “Çorap.” Perm ağ. (THS I, s. 210)

çölkebaş: “Kısa konçlu çorap.” Perm ağ. (THS I, s. 210)

çulkibaş: “Kısa konçlu çorap, yün çorap.” Böri ağ. (THS I, s. 252)

dambur oyok: “Pamuk çorap.” Minzele ağ. (TTZDS, s. 502)

emırhan başmak: “Deri bot, ayakkabı.” Karsun ağ. (THS II, s. 73)

galuş pima: “Kısa konçlu keçe çizme.” Kalmak ağ. (TTZDS, s. 531)

helepe: “Üzeri taze ıhlamur kabuğundan elde edilen iple, kenevir elyafıyla örülerek yapılmış veya deri üstlü ağaç malzeme tabanlı ayak giyimi.” Bogrıslan ağ. (THS I, s. 268),

heşep: “Üzeri taze ıhlamur kabuğundan elde edilen iple, kenevir elyafıyla örülerek yapılmış veya deri üstlü ağaç malzeme tabanlı ayak giyimi.” Bogrıslan ağ. (THS I, s. 268), Şarlık ağ. (THS II, s. 166)

ıstupna: “Ağaç kabuklarından veya kayış gibi şeylerden örülerek yapılan bir ayakkabı çeşidi, çarık, potin.” Zlatoust ağ. (THS I, s. 333)

ıyık: “Keçe çizme.” Karsun ağ. (THS II, s. 73), Melekes ağ. (THS II, s. 107)

itık: “Keçe çizme.” Hvalın ağ., Kamışlı ağ., Lembre ağ. (TTZDS, s. 220); “Uzun konçlu kauçuk çizme.” Melekes ağ. (TTZDS, s. 220)

itık-çerık: “Her çeşit deri ayak giyimi.” Çistay Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 220)

kaluş: “Kısa konçlu keçe çizme.” Baraba ağ., Glazov ağ., Kamışlı ağ., Mamadış ağ., Minzele ağ., Norlat ağ. (TTZDS, s. 270); “Konçsuz lastik ayakkabı.” Hvalın ağ., Melekes ağ. (TTZDS, s. 270); “Deri ayakkabı, bot.” Hvalın ağ., Minzele ağ., Norlat ağ. (TTZDS, s. 270)

kaluş pima: “Kısa konçlu keçe çizme.” Baykıbaş ağ., Minzele ağ., Sterlitamak ağ. (TTZDS, s. 531)

kaluša: “Konçsuz lastik ayakkabı.” Kalda ağ., Kuznetsk ağ., Teveriz ağ. (TTZDS, s. 270); “Kısa konçlu keçe çizme.” Minzele ağ., Sterlitamak ağ. (TTZDS, s. 270); “Deri ayakkabı, bot.” Kuznetsk ağ., Minzele ağ., Sterlitamak ağ. (TTZDS, s. 270)

kaluşça: “Kısa konçlu keçe çizme.” Karsun ağ. (TTZDS, s. 270)

kaluŝitık: “Kısa konçlu keçe çizme.” Minzele ağ. (TTZDS, s. 270)

kata: “Deri ayak giyimi.” Nagaybek ağ. (THS I, s. 138)

kebıts: “İskarpın.” Baraba ağ. (TTZDS, s. 283)

kelüş: “Kısa konçlu keçe çizme.” Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77)

kınyırağ ~ kıyndırağ: “At ve sığır ayağı derisinden dikilmiş ayak giyimi.” Zlatoust ağ. (THS I, s. 333)

kistık: “Keçe çizme, bot.” Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77)

kiyıs kaluş: “Kısa konçlu keçe çizme.” Tubıl-İrtiş ağ. (TTZDS, s. 308)

kiyız başmağ: “Kısa konçlu keçe çizme.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 106)

kiyız kaluşı: “Kısa konçlu keçe çizme.” Glazov ağ. (TTZDS, s. 270)

kolaklı çitık: “Boğaz kısmının iki yanına nakış işlenerek dikilmiş bir tür kadın çizmesi.” Perm ağ. (TTZDS, s. 754)

koncırağ: “At ve sığırın baldır derisinden dikilmiş ayak giyimi.” Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314)

koncorıyğ: “At ve sığır ayağı derisinden galoş şeklinde dikilen ayak giyimi.” Perm ağ. (THS I, s. 210)

kunağ çabatası: “İhlamur ağacından elde edilen dokuz ipten örölmüş bir tür ayak giyimi.” Baltaç ağ., Mamadış ağ. (TTZDS, s. 721)

kün kaluş: “Deri ayakkabı, bot.” Hvalın ağ., Tarhan ağ. (TTZDS, s. 270)

kün kelüş: “Deri potin.” Mamadış ağ. (THS I, s. 36)

kütermeli başmağ: “Tabanı kalın ağaçtan yapılmış, üst kısmı taze ihlamur ağacının iplerinden örölmüş veya deriden yapılmış bir tür ayak giyimi.” Tav Yagı ağ. (TTZDS, s. 106); **kütermeli başmağ:** “ay. anl.” Kamışlı ağ. (TTZDS, s. 106)

luntay galuş: “Bir tür ayak giyimi.” Yevıŝte-Çat ağ. (THS II, s. 441)

maşına oyığı: “Pamuk çorap.” Bereŝgi ağ. (TTZDS, s. 502)

meskev oyoğı: “Pamuk çorap.” Döbyaz ağ. (TTZDS, s. 502)

nezıg oyoğ: “Pamuk çorap.” Tarhan ağ., Zlatoust ağ. (TTZDS, s. 502)

nıçke oyoğ: “Pamuk çorap.” Layış ağ. (TTZDS, s. 502)

oyoğ: “Keçe çizme.” Kuznetsk ağ., Temnikov ağ. (TTZDS, s. 502); “Çuha çorap.” Sergaç ağ. (TTZDS, s. 502)

oyoğ: “Yün kısa konçlu çorap” Perm ağ. (TTZDS, s. 502); **oyoğ:** “Keçe çizme.” Kürşe ağ. (TTZDS, s. 502); “Kısa konçlu keçe çizme.” Temnikov ağ. (TTZDS, s. 502)

- ozon oyok:** "Pamuk çorap." Temnikov ağ. (TTZDS, s. 502)
- övtik:** "Çizme, bot." Kalmak ağ. (THS II, s. 457)
- öytök:** "Çizme, bot." Tubıl-İrtiş ağ. (TTZDS, s. 511)
- panıskı yoq:** "Koyun yününden örülmüş uzun konçlu çorap." Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 502)
- panski iyık:** "Koyun yününden örülmüş uzun konçlu çorap." Çistay ağ., Melekes ağ. (TTZDS, s. 502)
- panski oyok:** "Koyun yününden örülmüş uzun konçlu çorap." Tav Yağı ağ. (TTZDS, s. 502)
- pasar oyok:** "Pamuk çorap." Tevriş ağ. (TTZDS, s. 502)
- paypak:** "Keçe çizme." Kargalı ağ. (THS I, s. 287)
- piyma:** "Keçe çizme." İçkin ağ. (THS I, s. 347), Şarlık ağ. (THS II, s. 166), Zlatoust ağ. (THS I, s. 333)
- piyma kaluşası:** "Kısa konçlu keçe çizme." Bastan ağ., Tevriş ağ. (TTZDS, s. 270)
- pima:** "Keçe çizme." Baraba ağ. (THS II, s. 424), Bogrıslan ağ., Böri ağ., Kargalı ağ., Minzele ağ., Sterlitamak ağ., Şarlık ağ., Tipikey ağ., Turbaslı ağ., Yevişte-Çat ağ. (TTZDS, s. 531), Kalmak ağ. (THS II, s. 457), Zlatoust ağ. (THS I, s. 333)
- pima kaluşa:** "Kısa konçlu keçe çizme." Kalmak ağ. (TTZDS, s. 270), Tara ağ. (TTZDS, s. 531)
- pima kulaşa:** "Kısa konçlu keçe çizme." Tara ağ. (TTZDS, s. 531)
- pır ine oyok:** "Tığ ile örülmüş çorap." Tömen ağ. (TTZDS, s. 502)
- pötön oyok:** "Koyun yününden örülmüş uzun konçlu çorap." Tipikey ağ. (TTZDS, s. 502)
- puma:** "Keçe çizme." Bogrıslan ağ. (THS I, s. 268)
- sapuk:** "Keçe çizme." Karsun ağ. (THS II, s. 73)
- sarğıç:** "Çabata denilen ayakkabıyla birlikte giyilen sarma ve dolama biçimindeki çorap." Tarhan ağ. (THS I, s. 85)
- sarıq:** "Üst kısmı deri ile işlenmiş bir tür ayak giyimi." Safakül ağ. (THS I, s. 392)
- sawırlı çitık:** "Ökçe ardına yeşil renkli deri dikilmiş erkek çizmesi." Kazan Ardı ağ., Perm ağ. (TTZDS, s. 754)
- savrı çitık ~ savrıy çitık:** "Ökçe ardına yeşil renkli deri dikilmiş erkek çizmesi." Kazan Ardı ağ. (TTZDS, s. 754)
- say kaluş:** "İskarpın." Hvalın ağ. (TTZDS, s. 270)
- semsemnı çitık:** "Türlü renklerdeki derilerle süslenecek dikilen çizme." Kargalı ağ. (THS I, s. 287)

sobar pima: “Alaca, karışık renkli keçe çizme.” Tipikey ağ. (TTZDS, s. 531)

sukma kaluș: “Ihlamur ağacının kabuğundan veya kayış gibi şeylerden örülerek yapılan bir ayakkabı çeşidi, çarık, potin.” Perm ağ. (TTZDS, s. 270)

tıbıklı çitık: “Ökçeli çizme.” Bastan ağ. (TTZDS, s. 754)

tıș itık: “Deri çizme.” Bereñgi ağ. (TTZDS, s. 220)

töpli kalușa: “Kısa konçlu keçe çizme.” Bastan ağ., Kasım ağ. (TTZDS, s. 270)

tupliy: “Keçe çizme, bot.” Bastan ağ. (THS I, s. 175)

turı oyok: “Çuha çorap.” Baykıbaș ağ. (THS II, s. 246)

turlı çitık: “Türlü renklerdeki derilerden dikilmiş kadın çizmesi.” Hvalın ağ. (TTZDS, s. 754)

uyıklı pima: “Alaca, karışık renkli çizme.” Yeviște-Çat ağ. (THS II, s. 441)

yıb oyok: “Kenevir elyafının ipinden örülmüş çorap.” Tevriız ağ. (TTZDS, s. 502)

yıșım: “Çorap.” Saz Yagı ağ. (THS II, s. 335), “Yün çorap” Kalmak ağ. (THS II, s. 457)

yon kalușası: “Kısa konçlu keçe çizme.” Sergaç ağ. (TTZDS, s. 270)

1.4. Vücutun Üst Kısımına Giyilenlerle İlgili Giyim Kuşam Adları:

alcabu: “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Perm ağ. (TTZDS, s. 39)

alcaplık: “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Orta ağ. gr. (TTZDS, s. 39), Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (Alkaya, 2018, s. 541)

alcapma: “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Çüpreli ağ., Hvalın ağ., Kama Tamagı ağ., Minzele ağ., Tav Yagı ağ. (TTZDS, s. 39)

alçiprek: “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314)

alçiprek: “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Perm ağ. (THS I, s. 209), Kazan Ardı ağ. (TTZDS, s. 41)

alçiprik: “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Perm ağ. (THS I, s. 209)

alçüprek: “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Nogaybek ağ. (Alkaya, 2018, s. 594)

alçüprik: “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Nagaybek ağ. (THS I, s. 138), Nagaybek Kreşinleri ağ., Nokrat ağ. (TTZDS, s. 42)

alinyapma: “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Melekes ağ. (THS II, s. 107)

alyaplık: “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Perm ağ., Tarhan ağ. (TTZDS, s. 39)

alyapma: “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Çistay ağ., Çüpreli ağ., Melekes ağ., Tubıl-İrtiş ağ. (TTZDS, s. 39), Safakül ağ. (THS I, s. 392)

arçalık: “Gömlek üstüne giyilen kolsuz ve yakasız üst giyimi, yelek.” Estirhan ağ. (THS I, s. 405)

artsalma: “Yelek.” Kalmak ağ. (THS II, s. 457)

aylapkıç: “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Kamışlı ağ. (THS I, s. 301)

balayteklî külmek: “İspanyol etekli gömlek.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (Alkaya, 2018, s. 541)

balite’lî külme’: “İspanyol etekli gömlek.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (Alkaya, 2018, s. 526)

bese tun: “Küçük derilerden dikilmiş palto.” Safakül ağ. (THS I, s. 392)

beyleme göylek: “Örgü gömlek veya elbise.” Tömen ağ. (TTZDS, s. 324)

bildemçe: “Kolsuz yorgan gibi dikilmiş yelek.” Kargalı ağ. (THS I, s. 287)

bispet: “Kaftan.” Estirhan ağ. (THS I, s. 405)

bişmet: “Sırmalarla süslenmiş palto.” Döbyaz ağ., Hvalın ağ., Kamışlı ağ.; “Gömlek üstüne giyilen yensiz ve yakasız üst giyimi, yelek” Sergaç ağ.; “Elbise, takım elbise” Perm ağ.; “Ceket.” Sergaç ağ. (TTZDS, s. 126), Volgograd ağ. (THS II, s. 179)

bohaptan: “Gömlek üstüne giyilen kolsuz kısa giysi, yelek.” Perm ağ. (THS I, s. 209)

çikmin ~ çipkin: “Eskiden özellikle köylülerin giydiği kalın ve kaba dokumadan dikilmiş üst giyimi.” Perm ağ. (THS I, s. 209)

çıba: “Kadınların giydiği ak kendir kumaşından dikilmiş gömlek.” Mordva-Karatay ağ. (TTZDS, s. 768); **çıba ~ çoba:** “Astarsız kendir dokumadan üst giyimi (Pardösü, yağmurluk şeklinde)” Perm ağ. (THS I, s. 209); **çoba:** “İnce eğrilmiş ipten dokunmuş alaca renkli kumaştan astarsız, uzun dikilmiş üst giyimi.” Minzele ağ., Perm ağ., Böri ağ. (TTZDS, s. 756); **çuwa:** “Kadınların giydiği ak kendir kumaşından dikilmiş gömlek.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 760)

çipken: Tüben Kama Kreşinleri ağ. (THS I, s. 123)

dup tun: “İşlenmiş deriden dikilen palto.” Kamışlı ağ. (THS I, s. 301)

duplı: “Sert deriden yapılan elbise.” Çüpreli ağ. (THS II; s. 205)

eker alyapkıç: “Bel oyuğu bulunmayan düz kesimli koruyucu giysi, önlük” Perm ağ. (TTZDS, s. 39)

erişke: “Bir tür giysi.” Norlat ağ. (THS I, s. 65)

İts köylök: “Elbise içine giyilen gömlek.” Tubıl-İrtiş ağ. (TTZDS, s. 324)

İtslî göylek: “Astarlı gömlek.” Sibir ağ. gr., Tömen ağ., Tubıl ağ. (TTZDS, s. 155)

- göylek:** “Gömlek, elbise.” Sibir ağ. gr., Tömen ağ, Tubıl ağ. (TTZDS, s. 155)
- ışlapırlı alyapkıts:** “Göğüs kısmına süs olarak konan ekleme etekli bir tür önlük.” Çistay ağ. (TTZDS, s. 39)
- imenlî göylek:** “İspanyol etekli gömlek.” Tömen ağ. (TTZDS, s. 324)
- iņsīs kamsul:** “Yelek.” Tevriz ağ. (TTZDS, s. 271)
- itek caķma:** “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Tüben Kama Kreşinleri ağ. (THS I, s. 123)
- iteklî külmek:** “Kızların elbisesine süs olarak konan ekleme etekli gömlek.” Baraba ağ., Hıvalın ağ., Kama Tamagı ağ. (TTZDS, s. 220); “İkişer geniş ekleme etekli giysi, elbise.” Perm ağ. (THS I, s. 209)
- ķalmalı külmek:** “Kızların elbisesine süs olarak dikilen ekleme etekli gömlek.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (THS I, s. 106)
- ķalta:** “Kızların elbisesine süs olarak dikilen ekleme etekli gömlek.” Tüben Kama Kreşinleri ağ. (THS I, s. 123), Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (TTZDS; s. 269)
- kamis:** “Bir tür kız elbisesi.” Sergaç ağ. (TTDZS, s. 271)
- kamsul:** “Kostüm, elbise, takım elbise.” Tara ağ., Tömen ağ. (TTDZS, s. 271)
- kamzul:** “Kostüm, elbise, takım elbise.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (Alkaya, 2018, s. 541)
- ķaptal:** “Kaftan.” Estirħan ağ. (THS I, s. 405), “Pelüş ceket” Eci Köyü ağ. (TTZDS, s. 274)
- ķısķa neste:** “Pamuk sarılarak dikilen kısa sıcak tutan kışlık giysi.” Mamadış ağ. (THS I, s. 36)
- ķısķıķtinalı:** “Kısa elbise, gömlek.” Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77)
- ķimelî alyapķıķ:** “Baş kısmından gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük” Tarħan ağ. (TTZDS, s. 39)
- ķiylek:** “Gömlek, elbise.” Tara ağ. (TTZDS, s. 308)
- ķiynok ~ kinok:** “Gömlek, elbise.” Kalmak ağ. (THS II, s. 457), (TTZDS, s. 308)
- ķolton:** “Tilki ayağının derisinden dikilmiş bir tür kürk manto.” Baraba ağ. (THS II, s. 424)
- ķota göylek:** “Düğünlerde dünüre verilen gömlek, elbise.” Tubıl ağ. (TTZDS, s. 324)
- ķöķök külmegî:** “Bebeğe kırk günü dolduğu zaman giydirilen gömlek, elbise.” Döbyaz ağ. (THS I, s. 28)
- ķörte:** “Kısa palto.” Saz Yagı ağ. (THS II, s. 335); “Kaftan.” Tubıl ağ. (THS II, s. 299)
- ķöylek:** “Gömlek, elbise.” Sibir ağ. gr., Tara ağ., Tömen ağ., Tubıl ağ. (TTZDS, s. 324)

- köylek-künçek:** “Gömlek, elbise ve başka tür giysiler.” Sibir ağ. gr. (TTZDS, s. 324)
- köylök:** “Gömlek, elbise.” Tubıl-İrtiş ağ. (TTZDS, s. 324)
- köynek:** “Gömlek, elbise.” Sibir ağ. gr. (TTZDS, s. 324)
- kuştanlı köynek:** “Kızların elbisesine süs olarak konan ekleme etekli gömlek.” Yevişte-Çat ağ. (THS II, s. 441)
- kuştanlı külmek:** “Yeni doğmuş bebekler için dikilen etekli gömlek.” Baltaç ağ. (THS I, s. 41), Döbyaz ağ. (THS I, s. 28)
- kügizmek:** “Yelek.” Yevişte-Çat ağ. (THS II, s. 441)
- kügizmök:** “Sırmalı yelek.” Kalmak ağ. (THS II, s. 457)
- külek:** “Elbise, gömlek.” Bastan ağ. (THS I, s. 175), Tatar-Karakalpaklar ağ. (THS I, s. 418)
- külmege:** “Bebeğe kırk günü dolduğu zaman giydirilen gömlek, elbise.” Döbyaz ağ. (THS I, s. 28)
- külmek-künçik:** “Elbise, gömlek gibi hafif giyim kuşam.” Döbyaz ağ., Kuznetsk ağ., Perm ağ., Tav Yağı ağ. gr. (TTZDS, s. 351)
- kümek:** “Gömlek, giysi, elbise.” Tüben Kama Kreşinleri ağ. (THS I, s. 123)
- künlek ~ künnek:** “Gömlek, elbise.” Baraba ağ. (TTZDS, s. 354)
- maykı:** “Yün bluz.” Zlatoust ağ. (THS I, s. 333)
- östiteklî külmek:** “İkişer geniş ekleme etekli giysi, elbise.” Perm ağ. (THS I, s. 209)
- peltü:** “Palto.” Bastan ağ. (THS I, s. 175)
- pil börme göylek:** “Beli büzgülü gömlek, elbise.” Tara gr. (TTZDS, s. 324)
- pilelinke göylek:** “Göğüs kısmı ve eteği büzgülü gömlek, elbise.” Tubıl ağ. (TTZDS, s. 324)
- pirelinke göylek:** “Göğüs kısmı ve eteği büzgülü gömlek, elbise.” Tara ağ., Tubıl ağ. (TTZDS, s. 324)
- pirelinkelî köylek:** “Kızların elbisesine süs olarak konan ekleme etekli gömlek.” Tubıl ağ. (THS II, s. 299)
- sappun:** “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Saz Yağı ağ. (THS II, s. 335)
- sırmaç:** “Kaftan.” Baraba ağ. (THS II, s. 424)
- sırmiş:** “Sırmalanarak dikilen kolsuz giysi.” Bogrışlan ağ. (THS I, s. 268); “Yorgan gibi dikilmiş yelek.” Kargalı ağ., Tarhan ağ. (TTZDS, s. 595)
- sukman:** “Eskiden özellikle köylülerin giydiği kalın ve kaba dokumadan dikilmiş üst giyimi.” Glazov ağ. (TTZDS, s. 584)

sükmen: "Cepken." Baraba ağ. (THS II, s. 424)

şabır: "Kendir dokumadan yapılmış, astarlı ince üst giyimi." Baraba ağ. (THS II, s. 424), Tubıl ağ. (THS II, s. 299)

telinke kükreklî aldapkıç: "Baştan giyilen bir tür önlük." Baltaç ağ. (THS I, s. 41)

tış köylek: "Cepken gibi bir tür giysi, elbise." Tömen ağ. (TTZDS, s. 324)

tış köylök: "Gündelik gömlek, elbise." Tömen ağ., Tubıl-İrtiş ağ. (TTZDS, s. 324)

tolop tun: "Gömlek üzerine giyilen büyük yakalı, geniş elbise, gocuk." Tipikey ağ. (THS I, s. 370)

tsana tun: "Gömlek üzerine giyilen büyük yakalı, geniş elbise, gocuk." Tubıl ağ. (THS II, s. 299)

tsoba: "Kendir kumaştan dikilen uzun üst giyimi." Baykıbaş ağ. (THS II; s. 246)

tüşli alyapkıç: "Elbise üzerine giyilen göğüslüklü koruyucu giysi, önlük." Tipikey ağ. (THS I, s. 370)

üli: "Elbise, gömlek." Kasım ağ. (THS I, s. 166)

üz halat: "Cübbe, entari." Karsun ağ. (THS II, s. 73)

yabıntsaklı kiylek: "Sadece eteğine değil yakasına da süs olarak dikilen ekleme etekli gömlek, elbise." Tara ağ. (TTZDS, s. 308)

yakı: "Elbise üzerine giyilen büyük yakalı, geniş elbise, gocuk." Saz Yağı ağ. (THS II, s. 335)

yehte: "Ceket." Saz Yağı ağ. (THS II, s. 335)

yilgennî göylek: "İspanyol etekli gömlek." Tubıl ağ. (TTZDS, s. 155)

zapun': "Gömlek üzerine giyilen koruyucu giysi, önlük." Karsun ağ. (THS II, s. 73)

zıbın: "Cepken." Melekes ağ. (THS II, s. 107), Çüpreli ağ. (THS II, s. 205)

1.5. Vücutun Alt Kısımına Giyilenlerle İlgili Giyim Kuşam Adları:

aburka: "Kızların elbisesine süs olarak dikilen ekleme etek." Karsun ağ. (THS II, s. 73)

artı yırtmaçlı: "Yırtmaçlı etek." Yevište-Çat ağ. (THS II, s. 441)

bala itek: "Kızların elbisesine süs olarak dikilen ekleme etek." Nagaybek ağ. (THS I, s. 138)

balan itek: "Etek." Lembre ağ. (TTZDS, s. 220)

ekey itegî: "Geniş ekleme etek." Böri ağ. (TTZDS, s. 220)

ışlafır: "Gömleğin yakasına göğüs hizasında dikilen dar ekleme etek." Minzele ağ. (TTZDS, s. 802)

ışlapır: “Gömleğin yakasına göğüs hizasında dikilen dar çocuk eteği.” Mamadış ağ. (THS I, s. 36); “Gömleğin yakasına göğüs hizasında dikilen dar ekleme etek.” Baltaç ağ., Bereñgi ağ., Kamışlı ağ., Mamadış ağ. (TTZDS, s. 802), Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (Alkaya, 2018, s. 541)

itek: “Etek.” Mamadış ağ., Melekes ağ., Minzele ağ., Tav Yagı ağ., Tüben Kama Kreşinleri ağ., Zlatoust ağ. (TTZDS, s. 219); “Kızların elbisesine süs olarak dikilen ekleme etek.” Bereñgi ağ., Estirhan ağ., Hvalın ağ., Kama Tamagı ağ., Kuznetsk ağ., Lembre ağ., Melekes ağ., Tevriz ağ., Tüben Kama Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 219); “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi veya önlüğün arka kısmına süs olarak yerleştirilmiş ekleme etek.” Perm ağ. (TTZDS, s. 220)

itek ıstı: “Kızların elbisesine süs olarak dikilen ekleme etek.” Melekes ağ. (TTZDS, s. 220)

kebıste itek: “Elbisenin bel kısmından eteğine doğru yerleştirilen bir tür geniş ekleme etek.” Döbyaz ağ. (TTZDS, s. 220)

koşton: “Kızların elbisesine süs olarak dikilen ekleme etek.” Kalmak ağ. (THS II, s. 457)

kuştan: “Yeni doğmuş bebek eteği.” Döbyaz ağ. (THS I, s. 28); “Etek ucuna dikilen geniş ekleme etek.” Kamışlı ağ. (THS I, s. 301)

neni itek: “Kızların elbisesine süs olarak dikilen ekleme etek.” Kama Tamagı ağ. (TTZDS, s. 220)

olo itek: “Kızların elbisesine süs olarak dikilen geniş ekleme etek.” Tüben Kama Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 220)

şalavar: “Pantolon.” Çüpreli ağ. (THS II, s. 205)

tağkan itek: “Kızların elbisesinin etek ucuna büzgülü şekilde eklenen geniş etek.” Döbyaz ağ., Minzele ağ., Tav Yagı ağ. (TTZDS, s. 220)

tağkan kuştan: “Bir katlı geniş yeni doğmuş bebek eteği.” Tarhan ağ. (THS I, s. 85)

töz itek: “Düz bir şekilde kesilip dikilen bir tür etek.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 220)

1.6. İç Giyilenlerle İlgili Giyim Kuşam Adları:

ıştan: “Uzun paçalı iç donu.” Kalda ağ. (Alkaya, 2014, s. 637)

ımtsek yekte: “Tatar kızlarının elbise içine giydiği göğüslük, sütyen.” Tubıl ağ. (THS II, s. 299)

kışka ıştan: “İç donu.” Tara ağ. (TTZDS, s. 448)

köyleh: “Sütyen.” Saz Yagı ağ. (THS II, s. 335)

töptsöh: “Uzun paçalı iç donu.” Saz Yagı ağ. (THS II, s. 335)

tüşlik: “Tatar kızlarının elbise içine giydiği göğüslük, sütyen.” Baraba ağ. (THS II, s. 424)

1.7. Giyim Kuşamı Tamamlayıcı Süs, Takı ve Aksesuar Adları:

alğa: “Küpe.” Baraba ağ. (THS II, s. 424)

ayaıklı tsulbı: “Alt kısmına kıymetli taşlar, paralar yerleştirilmiş saç örgüsü süsü.” Tömen ağ., Tubıl ağ. (TTZDS, s. 716)

bilekse: “Bilezik.” Minzele ağ., Sterlitamak ağ. (TTZDS, s. 113)

bilezik: “Bilezik.” Çistay ağ. (TTZDS, s. 113)

bılavka: “Broş, süs iğnesi.” Bastan ağ. (THS I, s. 175)

bildeme: “Kemer, kuşak, bel bağı.” Çistay ağ. (TTZDS, s. 122)

bileklik: “Bilezik.” Tubıl ağ. (TTZDS, s. 122)

bilmav: “Kemer, kuşak, bel bağı.” Estirhan ağ. (TTZDS, s. 123)

böti: “Kadınların altın ve gümüş paralar, sırma ve türlü kıymetli taşlarla süslenmiş elbise üzerinden göğüs bölümüne giydikleri süs eşyası, takı.” Kama Tamagi ağ. (THS I, s. 77), Kamışlı ağ. (THS I, s. 301)

but’mar ~ buydymar: “Kadınların altın ve gümüş paralar, sırma ve türlü kıymetli taşlarla süslenmiş elbise üzerinden göğüs bölümüne giydikleri süs eşyası, takı.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (THS I, s. 106)

büwet kolağalka: “Büyük yuvarlak küpe.” Tarhan ağ. (THS I, s. 85)

cağalık: “Kolye.” Estirhan ağ. (TTZDS, s. 177)

cılan bilezik: “Bileğe birkaç defa dolanan plastik bilezik.” Mamadış ağ. (TTZDS, s. 113)

cılbır: “Dallarının ucuna gümüş paraların dizilmesiyle yapılmış üç, dört veya beş dallı kadın süs eşyası, takı.” Bogrislan ağ. (THS I, s. 268)

değwet ~ dewet: “Kadınların altın ve gümüş paralar, sırma ve türlü kıymetli taşlarla süslenmiş elbise üzerinden göğüs bölümüne giydikleri süs eşyası, takı.” Bogrislan ağ. (THS I, s. 268)

dewet: “Kadınların altın ve gümüş paralar, sırma ve türlü kıymetli taşlarla süslenmiş elbise üzerinden göğüs bölümüne giydikleri süs eşyası, takı.” Böri ağ. (THS I, s. 252)

emeylik: “Kadınların altın ve gümüş paralar, sırma ve türlü kıymetli taşlarla süslenmiş elbise üzerinden göğüs bölümüne giydikleri süs eşyası, takı.” Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314), Tipikey ağ. (THS I, s. 370), Zlatoust ağ. (THS I, s. 333)

gilbu ~ kılbu: “Gerdanlık, kolye.” Tav Yagı Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 160, 365)

heste: “Kadınların altın ve gümüş paralar, sırma ve türlü kıymetli taşlarla süslenmiş elbise üzerinden göğüs bölümüne giydikleri süs eşyası, takı.” Safakül ağ. (THS I, s. 392)

heyke: “Dar bir kumaşa pullar dizilerek yapılan giyilebilen süs eşyası.” Baykibaş ağ. (THS II, s. 246)

iki buwınnı çulpı: "Birbirine takılan iki ayrı gümüşü puldan oluşan kızların süs olarak saçlarına bağladığı büyük takı." Layış ağ. (THS I, s. 48)

işmeli bilezık: "Örme bilezik." Tarhan ağ. (TTZDS, s. 113)

itskor: "Bel kemeri, kayış." Yevişte-Çat ağ. (THS II, s. 441)

izü: "Sırmalar, ipek kurdeleler dikilerek, pullar, değerli taşlar dizilerek yapılan kadın süs eşyası. (Vücudun ön tarafına giyilir ve boyna bağlanır.)" Döbyaz ağ. (THS I, s. 28), Minzele ağ. (THS I, s. 239)

kıptırğıç: "Boyna takılan süs eşyası, zincir." Tevriş ağ. (TTZDS, s. 388)

kaptırma: "Boyna takılan süs eşyası, zincir." Perm ağ., Tipikey ağ. (TTZDS, s. 388)

kaşnik: "Bilezik." Kalmak ağ. (THS II, s. 457)

kewek: "Camdan yapılmış kolye." Tubıl ağ. (TTZDS, s. 283)

kılagarka: "Küpe." Çistay ağ. (TTZDS, s. 365)

kıtay: "Mercan kolye." Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314)

kılbav: "Mercan taşından bir tür bilezik." Bereñgi ağ., Mamadış ağ., Tipikey ağ. (TTZDS, s. 424)

kılbı: "Mercan taşından bir tür bilezik." Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77)

kuntır: "Bilezik." Tubıl ağ. (THS II, s. 299)

kuş tsulpı: "Gümüş, altın vb. pullarla yapılan saç örgüsü süsü." Baraba ağ. (THS II, s. 424)

küzıldırık: "Gözlük." Baltaç ağ. (THS I, s. 41)

mağlayça: "Alna takılan para." Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314)

mañğayça: "Baş örtüsünün üzerine giyilen bir tür süs eşyası." Minzele ağ. (THS I, s. 239)

mıyın teñkesi: "Bir, iki veya üç sıra para dizilerek yapılan, boyna asılan bir tür süs eşyası." Tav Yagı Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 619)

mıytumar: "Üç dört kısım altın ve gümüş para dizilerek yapılan, omuzdan koltuk altına kadar giyilen, sırmalı geniş süs eşyası." Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (THS I, s. 106), Tüben Kama Kreşinleri ağ. (THS I, s. 124)

mun'cağa: "Dar bir dokuma parçasına mercan ve metal paralar dizilerek yapılan, boyna takılan ve arkadan bağlanan süs eşyası, takı." Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (THS I, s. 106)

munsak: "Gerdanlık, kolye." Tipikey ağ. (THS I, s. 370)

muyın tapası: "Kolye." Baltaç ağ. (THS I, s. 41)

muyın teñkesi: "Paralar dizilerek yapılmış kadınların boyun süs eşyası." Tipikey ağ. (THS I, s. 370)

muynçaq: “Paraların dizilmesiyle yapılan ve boyna asılan bir tür takı, süs eşyası.” Böri ağ. (THS I, s. 252)

muynsa: “Yaka zinciri.” Kamışlı ağ. (THS I, s. 301)

muynsa teŋke: “İpe altın ve gümüş paraların dizilmesiyle yapılan, boyna asılan takı, süs eşyası.” Böri ağ. (THS I, s. 252)

öts ayaqlı tsulbı: “Alt kısmına üçer gümüş para takılı saç örgüsü süsü.” Tömen ağ. (TTZDS, s. 716)

putımar: “Üç dört sıra para dizilerek yapılan kadınların göğüs bölümüne giydikleri süs eşyası, takı.” Hvalın ağ., Sergaç ağ. (TTZDS, s. 543)

sabaklı çulpı: “Saç örgüsüne özgü çember yardımıyla takılan gümüş pul.” Berengi ağ. (THS I, s. 53)

sağaldırık: “Baş örtüsünün çene altından bağlandığı yere takılan paralarla süslenmiş bağ, tasma.” Turbaslı ağ. (THS I, s. 356)

saqal: “Kadınların boyunlarına taktıkları gümüş, dantelli bir tür süs eşyası.” Minzele ağ. (THS I, s. 239)

sançak: “Broş, süs iğnesi.” Kuznesk ağ. (TTZDS, s. 561)

sapmiyzü: “Tatar kızlarının elbise içine giydikleri bir tür göğüslük, süs eşyası.” Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77)

sarawıts: “Eskiden kadınların alınlarının çevresine bağladıkları süs eşyası.” Saz Yagı ağ. (THS II, s. 335)

sır’a: “Küpe.” Kasım ağ. (TTZDS, s. 594)

sırğa: “Küpe.” Mişer ağ. gr., Mordva-Karatay ağ. (TTZDS, s. 594), **sırğa:** “ay. anl.” Estirhan ağ. (THS I, s. 405), Glazov ağ., İçkin ağ. (TTZDS, s. 594), Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (THS I, s. 106), Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314), Nagaybek Kreşinleri ağ., Nokrat ağ., Perm ağ., Sibir ağ. gr. (TTZDS, s. 594), Turbaslı ağ. (THS I, s. 356), Tüben Kama Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 594), Zlatoust ağ. (THS I, s. 333); “Dar bir kumaşa pullar dizerek yapılan, boyna asılan süs eşyası.” Baykıbaş ağ. (THS II, s. 246)

sırğa bawı: “Küpeye ipek kurdele bağlanarak yapılan, bele kadar inen, bir küpeden diğerine tutturulan bağ.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (THS I, s. 106)

sor’a: “Küpe.” Kasım ağ. (THS I, s. 166)

şarlı bilezik: “Bağlamalı bilezik.” Tarhan ağ. (TTZDS, s. 113)

taqtalı tsulbı: “Kenarlarına paralar takılmış, ortasında kıymetli taşlar olan gümüş pullarla süslenmiş saç örgüsü süsü.” Tubıl ağ. (TTZDS, s. 716)

tamaqsa: “Dar bir dokuma parçasına mercan ve metal paralar dizilerek yapılan, boyna takılan ve arkadan bağlanan süs eşyası, takı.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (THS I, s. 106), (Alkaya, 2018, s. 527), Minzele ağ., Tüben Kama Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 604)

tapas: “Gerdanlık, kolye.” Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77)

teñke: “İpe bir sıra para dizilerek yapılan, boyna takılan süs eşyası.” Sterlitamak ağ. (TTZDS, s. 618)

töştök: “Süs amaçlı takılan bir tür önlük.” Kalmak ağ. (THS II, s. 457)

tsapma: “Kadın süs eşyası.” İçkin ağ. (THS I, s. 347)

tsıldirmeklï bilezik: “Pullu, paralarla süslü bilezik.” Baykıbaş ağ. (THS II, s. 246)

tsolbo: “Kızların süs olarak saçlarına bağladığı gümüşü pul.” Tubıl ağ. (TTZDS, s. 714)

tsolpan: “Gümüş, altın vb. pullarla yapılan saç örgüsü süsü.” Tara ağ. (TTZDS, s. 714)

tsulbı: “Kızların süs olarak saçlarına bağladığı gümüşü pul.” Tömen ağ., Tubıl ağ. (TTZDS, s. 716), (Alkaya, 2021, s. 578); “Eskiden kadınların taktıkları boyundan göğüs bölümüne kadar uzanan gümüş süs eşyası.” Tömen ağ. (TTZDS, s. 716)

tupsalı bilezik: “Kopçalı bilezik.” Minzele ağ. (THS I, s. 239)

tüme: “Gerdanlık, kolye.” Melekes ağ. (THS II, s. 107)

uqa: “Püsküller dikilerek işlenmiş, alın bölgesine takılan bir tür süs eşyası.” Minzele ağ. (THS I, s. 239)

ünğir: “Kadın süs eşyası.” Norlat ağ. (THS I, s. 65)

yağa: “Altın ve gümüş paralarla bezeli kolye.” Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314), Zlatoust ağ. (THS I, s. 333)

yağalık: “Altın ve gümüş paralarla bezeli kolye.” Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314)

yazulı bilezik: “Nakışlı bilezik.” Estirhan ağ. (TTZDS, s. 113)

yomor ağa: “Yuvarlak küpe.” Baraba ağ. (THS II, s. 424)

yözök: “Yüzük.” Hvalın ağ. (TTZDS, s. 254)

1.8. Giyim Kuşamda Kullanılan Malzemelerle İlgili Adlar:

ayçık: “Süs eşyalarının metal kopçası.” Minzele ağ. (THS I, s. 239)

belhut: “Kadife.” Bereñgi ağ. (THS I, s. 53)

belhüt: “Kadife.” Mamadış ağ. (TTZDS, s. 110)

bilifur: “Bir tür dokuma.” Bereñgi ağ. (THS I, s. 53)

börlentin: “Basma kumaşın bir türü.” Tipikey ağ. (THS I, s. 370)

çeçişlik: “Kurdele.” Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314)

çitke: “Pek ince veya desenli hafif dokuma tül kurdele.” Perm ağ. (TTZDS, s. 754)

döriye: “Yarı yarıya ipekli ve desenli kumaş.” Minzele ağ., Sterlitamak ağ. (THS II, s. 299)

gömös: “Parlak iplerle süslenmiş bez, süslü kurdele, sırma.” Baraba ağ. (TTZDS, s. 157)

katlık: “Keçi yününün ıslatılarak yumuşatılmasından sonra sertleştirilerek yapılan ip, iplik.” Kargalı ağ. (THS I, s. 287)

kelebe: “Keçi yününün ıslatılarak yumuşatılmasından sonra sertleştirilerek yapılan ip, iplik.” Kargalı ağ. (THS I, s. 287)

kerīs: “Türlü renklerdeki işleme ipi.” Baykıbaş ağ. (THS II, s. 246)

kerkiş: “İhlamur pabuç kendiri.” Karsun ağ. (THS II, s. 73)

kılakbav: “İhlamur pabuç kendiri.” Karsun ağ. (THS II, s. 73)

kılampit: “Kendir dokumanın boyanmamış şekli.” Tüben Kama Kreşinleri ağ. (THS I, s. 124)

kıtāt: “Kara dokuma.” Perm ağ. (THS I, s. 209)

kikirik: “Şalın kenarındaki tel.” Kargalı ağ. (THS I, s. 288)

kiten: “Dokuma, kumaş” Estirhan ağ. (THS I, s. 405); “Kendir dokuma.” Kalmak ağ. (THS II, s. 457)

kiyīs: “Keçe.” Sibir ağ. gr. (TTZDS, s. 308)

kolbav: “Mercan.” İçkin ağ. (THS I, s. 347)

köllö mal: “Çiçekli kumaş.” Tubıl ağ. (THS II, s. 299)

lampuk: “İnce kumaş.” Baykıbaş ağ. (THS II; s. 246); “Kumaş türü.” Tubıl ağ. (THS II, s. 299)

meħreme: “Parlak iplerle süslenmiş bez, süslü kurdele, sırma.” Tipikey ağ. (THS I, s. 370)

noğa: “Parlak iplerle süslenmiş bez, süslü kurdele, sırma.” Baraba ağ. (THS II, s. 424)

saķaltay: “Süslemede kullanılan para.” Turbaslı ağ. (THS I, s. 356)

sıñır: “Çorabı, pantolon paçasını sıkmak için kullanılan lastik halka.” Böri ağ. (THS I, s. 252)

sura: “İpek dokumanın bir türü.” Kargalı ağ. (THS I, s. 287)

sükmen: “Çuha.” Tubıl ağ. (THS II, s. 299)

sürinti: “Keçi yününün ıslatılarak yumuşatılmasından sonra sertleştirilerek yapılan ip, iplik.” Kargalı ağ. (THS I, s. 287)

törya: “Yarı yarıya ipekli ve desenli kumaş.” Tubıl ağ. (THS II, s. 299)

tupsa: “Süs eşyalarının metal kopçası.” Minzele ağ. (THS I, s. 239)

turap: “Kendir dokuma.” Tubıl ağ. (THS II, s. 299)

yamaķ dibit: “Keçelenmiş keçi yünü.” Kargalı ağ. (THS I, s. 287)

yamaķay: “Keçelenmiş keçi yünü.” Kargalı ağ. (THS I, s. 287)

1.9. Giyim Kuşam Kültürüyle İlgili Diğer Adlar:

aldım-saldım: “Düğünde damat tarafının getirdiği giyim kuşam eşyaları.” Tömen ağ. (TTZDS, s. 39)

argan: “Çorabın üzerindeki ince çizgi.” Melekes ağ. (THS II, s. 107)

bağana: “Pamuklu şalın ortasını kenarından ayıran açık orta kısmı.” Kargalı ağ. (THS I, s. 288)

baldağ: “Konç.” Minzele ağ. (THS I, s. 239)

bilekçe: “Manşet.” Tevriş ağ. (TTZDS, s. 113)

bıştäre: “İhlamur ağacından elde edilen iplerden örülmüş pabuç veya çarığın sicim deliği.” Döbyaz ağ. (THS I, s. 28)

bizek: “Şaldaki süs.” Kargalı ağ. (THS I, s. 288)

bötön kiyim: “Kız tarafından damadın anne babasına hediye edilen giysilerin tümü.” Minzele ağ. (TTZDS, s. 307)

buma: “Pamuklu şalın ortasını kenarından ayıran açık orta kısmı.” Kargalı ağ. (THS I, s. 288)

çeken: “Şaldaki süs.” Kargalı ağ. (THS I, s. 288)

elhep: “Gömlek astarı.” Tubıl ağ. (THS II, s. 299)

ıldik: “Türlü iplerden örülmüş ipek bağ.” Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314); “Elbise, gömlek vb. giysilerin boyundan göğüse doğru açılan yaka kısmının bağı, ipi.” Perm ağ. (THS I, s. 209)

ıldik bav: “Elbise, gömlek vb. giysilerin boyundan göğüse doğru açılan yaka kısmının bağı, ipi.” Perm ağ. (THS I, s. 209)

ilgik ~ ilgıt: “Giyside düğme için ilmik.” Tubıl-İrtiş ağ. (TTZDS, s. 804)

ilgits: “Giyside düğme için ilmik.” Temnikov ağ. (TTZDS, s. 804)

ilgitse: “Giyside askı yeri.” Tömen ağ. (TTZDS, s. 804)

ıñkır pawı: “Elbise, gömlek vb. giysilerin boyundan göğüse doğru açılan yaka kısmındaki bağ.” Tipikey ağ. (THS I, s. 370)

kerez törü: “Elbisenin göğüs kısmına petek şeklinde yapılan büzgü.” Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77)

kerkiş: “Sicim; ayakkabı, çarık bağı.” Baykıbaş ağ. (THS II, s. 246), Çüpreli ağ. (THS II, s. 206), Kalda ağ. (Alkaya, 2014, s. 637), Zlatoust ağ. (THS I, s. 333)

keyme: “Şaldaki süs.” Kargalı ağ. (THS I, s. 288)

kiyimçi: “Terzi.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 296)

kılak bawı: “Ayakkabı, çarık bağını geçirmek için yapılan delik.” Çüpreli ağ. (THS II, s. 206)

kıyma: “Yama.” Baraba ağ. (THS II, s. 424)

- kiyimçi:** "Terzi." Nagaybek Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 308)
- kiyiñçik:** "Esas giysilerin dışında güzelleşmek, süslenmek için kullanılan süs eşyaları ve şık, zarif giysiler." Minzele ağ., Sterlitamak ağ. (TTZDS, s. 308)
- kiyiñçikler:** "Şık, zarif ve güzel giysiler." Hıvalın ağ. (TTZDS, s.308)
- kiyiñçikli:** "Giyim kuşamı iyi, güzel ve çok olan, güzel giyinen." Hıvalın ağ. (TTZDS, s. 308)
- kültirek:** "İşleme usulü." Bereñgi ağ. (THS I, s. 53)
- külmek istinası:** "Elbisenin üst kısmı." Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77)
- künçik:** "Elbise, gömlek vb. giysilerin yakasının iç kısmı." Karsun ağ. (THS II, s. 73)
- mañgayça:** "Şapkanın, başlığın ön kısmı, alnın üst tarafına doğru olan kısmı." Kuznetsk ağ. (TTZDS, s. 468)
- moyondorok:** "Tatar kızlarının elbise içine giydiği göğüslüğü boyna bağlamak için kullanılan bağ." Baraba ağ. (THS II, s. 424)
- oyık tibi:** "Çorabın alt kısmı." Çistay ağ. (TTZDS, s. 502)
- oyok börmekeyi:** "Çorap koncu." Minzele ağ. (TTZDS, s. 502)
- sağıldırık:** "Küpelerin düşmemesi amacıyla çene altından bağlanması için yapılmış bağ." Baraba ağ. (THS II, s. 424)
- semse:** "Süs, nakış." Tipikey ağ. (THS I, s. 370)
- sır:** "Şaldaki süs." Kargalı ağ. (THS I, s. 288)
- sip kiyim:** "Sözlenmiş veya nişanlı kıza damat tarafından getirilen giyim kuşam." Tömen ağ., Tubıl ağ. (TTZDS, s. 295-296)
- şapılık:** "Keçi yününü tiftiklemek için kullanılan bir çift tarak." Kargalı ağ. (THS I, s. 288)
- şaptalak:** "Keçi yününü tiftiklemek için kullanılan bir çift tarak." Kargalı ağ. (THS I, s. 288)
- şiraz:** "Küçük düğme deliği." Mamadış ağ. (THS I, s. 36)
- tastımal:** "Mendil." Karsun ağ. (THS II, s. 73)
- tupsalı:** "Kopçalı." Mamadış ağ. (THS I, s. 36)
- tüşbav:** "Türlü iplerden örülmüş ipek bağ." Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314)
- uyulu:** "Nakışlı." Baraba ağ. (THS II, s. 424)
- yabağa bav:** "Erkek gömlek yakasının düğme kısmında bulunan bağ." Kargalı ağ. (THS I, s. 287)
- yapma:** "Gömlek ağzı cep kapağı." Karsun ağ. (THS, s. 73)
- yığıtma yağa:** "Kıvrık yaka." Baraba ağ. (THS II, s. 424)
- zapun:** "İlmik." Melekes ağ. (THS II, s. 107)

2. Kökenleri Bakımından Giyim Kuşam Adları

2.1. Türkçe Kökenli Giyim Kuşam Adları:

arķalıķ "Elbise üstüne giyilen kolsuz ve yakasız üst giyimi, yelek." Estirĥan ağ. (THS I, s. 405), **bala itek** "Kızların elbisesine süs olarak dikilen ekleme etek." Nagaybek ağ. (THS I, s. 138), **bişmarmak** "Eldiven." Perm ağ. (THS I, s. 209), **ĉikmin**, **ĉipkin** "Eskiden özellikle köylülerin giydiği kalın ve kaba dokumadan dikilmiş üst giyimi." Perm ağ. (THS I, s. 209), **ĉipken** "Eskiden özellikle köylülerin giydiği kalın ve kaba dokumadan dikilmiş üst giyimi." Tüben Kama Kreşinleri ağ. (THS I, s. 123), **itekli külemek**, **östitekli külemek** "İkişer geniş ekleme etekli giysi, elbise." Perm ağ. (THS I, s. 209), **ķalfak** "Çocuk şapkası." Kama Tamadı ağ. (THS I, s. 77), **ķalpak** "Örme başlık." Tarĥan ağ. (THS I, s. 85), "İncilerle işlenmiş kadifeden dikilmiş kız şapkası." Turbaslı ağ. (THS I, s. 356), **kelpek** "Fazla yüksek olmayan, fes benzeri süslü bir başlık ĉeřidi." Kama Tamadı ağ. (THS I, s. 77), Tarĥan ağ. (THS I, s. 85), **ķnyıraķ**, **ķyındıraķ** "At ve sığır ayağı derisinden dikilmiş ayak giyimi." Zlatoust ağ. (THS I, s. 333), **köĉök kümegi** "Bebeye kırk günü dolduğu zaman giydirilen gömlek, elbise." Döbyaz ağ. (THS I, s. 28), **külek** "Elbise, gömlek." Bastan ağ. (THS I, s. 175), Tatar-Karakalpaklar ağ. (THS I, s. 418), **külmege** "Bebeye kırk günü dolduğu zaman giydirilen gömlek, elbise." Döbyaz ağ. (THS I, s. 28), **kümek** "Gömlek, giysi, elbise." Tüben Kama Kreşinleri ağ. (THS I, s. 123), **ķulbu** "Mercan taşından bir tür bilezik." Kama Tamadı ağ. (THS I, s. 77), **ķuřcavlık** "İki baş örtüsünün birbirine bağlanmasıyla yapılan ve üstten örtülen büyük baş örtüsü." Turbaslı ağ. (THS I, s. 356), **munsak** "Gerdanlık, kolye." Tipikey ağ. (THS I, s. 370), **muynĉak** "Paraların dizilmesiyle yapılan ve boyna asılan bir tür takı, süs eşyası." Böri ağ. (THS I, s. 252), **muynsa** "Yaka zinciri." Kamışlı ağ. (THS I, s. 301), **sağaldırık** "Baş örtüsünün ĉene altından bağlandığı yere takılan paralarla süslenmiş bağ, tasma." Turbaslı ağ. (THS I, s. 356), **sarđıĉ** "Çabata denilen ayakkabıyla birlikte giyilen sarma ve dolama biçimindeki ĉorap." Tarĥan ağ. (THS I, s. 85), **sarıķ** "Üst kısmı deri ile işlenmiş bir tür ayak giyimi." Safakül ağ. (THS I, s. 392), **sır'a** "Küpe." Kasım ağ. (TTZDS, s. 594), **sırğa** "ay. anl." Mişer ağ. gr., Mordva-Karatay ağ. (TTZDS, s. 594), **sırğa** "ay. anl." Estirĥan ağ. (THS I, s. 405), Glazov ağ., İĉkin ağ. (TTZDS, s. 594), Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (THS I, s. 106), Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314), Nagaybek Kreşinleri ağ., Nokrat ağ., Perm ağ., Sibir ağ. gr. (TTZDS, s. 594), Turbaslı ağ. (THS I, s. 356), Tüben Kama Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 594), Zlatoust ağ. (THS I, s. 333); "Dar bir kumaşa pullar dizerek yapılan, boyna asılan süs eşyası." Baykıbaş ağ. (THS II, s. 246), **yağa** "Altın ve gümüş paralarla bezeli kolye" Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314), Zlatoust ağ. (THS I, s. 333), **yağalılık** "Altın ve gümüş paralarla bezeli kolye" Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314), **yamak** "Börk, başlık." Estirĥan ağ. (THS I, s. 405).

2.2. Yabancı Kökenli Giyim Kuşam Adları:

botinki (Rus.) > **batinka** "Eskiden giyilen kadın ayak giyimi." Lembre ağ. (TTZDS, s. 103), **bulavka** (Rus.) > **bılavka** "Broş, süs iğnesi." Bastan ağ. (THS I, s. 175), **burka**, **burki** (Rus.) > **burki** "Keĉe potin, keĉe ĉizme." Minzele ağ., Perm ağ. (TTZDS, s. 138), **bürke** "ay. anl." Kazan Ardı ağ. (TTZDS, s. 143), **cammiciuola** (İt.) >

kamzol (Rus.) > **kamsul** “Kostüm, elbise, takım elbise.” Tara ağ., Tömen ağ. (TTDZS, s. 271), **kamzul** “ay. anl.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (Alkaya, 2018, s. 541), **iñsīs kamsul** “Yelek.” Tevriş ağ. (TTZDS, s. 271), **çulki, çulok** (Rus.) > **çolka** “İnce pamuk ipliğinden dokunmuş çorap.” Melekes ağ. (THS II, s. 107), **çolok** “Çorap.” Kalmak ağ. (THS II, s. 457), **çölke** “Çorap.” Perm ağ. (THS I, s. 210), **destâr** (Far.) > **tastar** “Başa bağlanan ip vb. sarmalar.” Estirhan ağ. (THS I, s. 405), **dublenka** (Rus.) > **duplı** “Sert deriden yapılan elbise.” Çüpreli ağ. (THS II; s. 205), **galoche** (Fr.) > **galoşa** (Rus.) > **kaluş** “Keçe kısa ve hafif ayakkabı.” Norlat ağ. (THS I, s. 65), **kelüş** “Kısa konçlu keçe çizme.” Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77), **kün kelüş** “Deri potin.” Mamadış ağ. (THS I, s. 36), **luntay galuş** “Bir tür ayak giyimi.” Yevište-Çat ağ. (THS II, s. 441), **pâpûş** (Far.) > **bebîç** “Çizme.” Karsun ağ. (THS II, s. 73), **paletot** (Fr.) > **peltü** “Palto.” Bastan ağ. (THS I, s. 175), **perçatka** (Rus.) > **peçerke** “Eldiven.” Kasım ağ. (THS I, s. 166), **pet-setke** “Eldiven.” Çüpreli ağ. (THS II; s. 205) **perde** (Far.) > **perde** “Yeni gelinin evlendiği gün taktığı, yüzünü kaplayan örtü, duvak.” Norlat ağ. (THS I, s. 65), **pûşbend** (Far.) > **bispet** “Kaftan.” Estirhan ağ. (THS I, s. 405), **bişmet** “Sırmalarla süslenmiş palto.” Döbyaz ağ., Kamışlı ağ., Hvalın ağ.; “Gömlek üstüne giyilen yensiz ve yakasız üst giyimi, yelek” Sergaç ağ.; “Elbise, takım elbise” Perm ağ.; “Ceket.” Sergaç ağ. (TTZDS, s. 126), Volgograd ağ. (THS II, s. 179), **pımı** (Rus.) > **biyma** “Keçe çizme.” Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314), Tipikey ağ. (THS I, s. 370), **piyma** “ay. anl.” İçkin ağ. (THS I, s. 347), Zlatoust ağ. (THS I, s. 333), **pima** “ay. anl.” Zlatoust ağ. (THS I, s. 333), **puma** “ay. anl.” Bogrıslan ağ. (THS I, s. 268), **setka** (Rus.) > **çitke** “Pek ince veya desenli hafif dokuma tül kurdele.” Perm ağ. (TTZDS, s. 754), **şâl** (Far.) > **şal, şel** “Pamuk şal.” Kargalı ağ. (THS I, s. 287), **şelvâr** (Far.) > **şalavar** “Pantolon.” Çüpreli ağ. (THS II, s. 205), **ştıblétı** (Rus.) > **şıplet:** “potin.” Tubıl ağ. (THS II, s. 299), **tâkıyye** (Ar.) > **tekiya** “Çocuk şapkası.” Döbyaz ağ. (THS I, s. 28), **topaze** (Fr.) > **topaz** (Rus.) > **tapas** “Gerdanlık, kolye.” Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77), **valenki, valenok** (Rus.) > **belünke ~ belünke ~ belünki** “Keçe kısa ve hafif ayakkabı, galoş.” Döbyaz ağ. (TTZDS, s. 110), **varejki** “Tek parmaklı eldiven.” (Rus.) > **variga** “Parmaksız eldiven.” (THS II, s. 107), **bariga** “ay. anl.” Çüpreli ağ. (THS II, s. 205), **okka** “altın para” (Yun.) > **uğa** “Püsküller dikilerek işlenmiş, alın bölgesine takılan bir tür süs eşyası.” Minzele ağ. (THS I, s. 239), **zaponka** (Rus.) “Kol düğmesi, yaka düğmesi.” > **zapun** “İlmik.” Melekes ağ. (THS II, s. 107), **zapun’** “Gömlek üzerine giyilen koruyucu giysi, önlük.” Karsun ağ. (THS II, s. 73).

2.3. Karışık Kökenli Giyim Kuşam Adları:

ağ şal (Tü. + Far.) “Ak renkli şal.” Kargalı ağ. (THS I, s. 288), **ağats töplö şiplet** (Tü. + Tü. + Rus.) “Ağaç tabanlı potin.” Tubıl ağ. (THS II, s. 299), **çölkebaş** (Rus. + Tü.) “Kısa konçlu çorap.” Perm ağ. (THS I, s. 210), **çulkibaş** (Rus. + Tü.) “Kısa konçlu çorap, yün çorap.” Böri ağ. (THS I, s. 252) **dup** (< Rus. dubil) **tun** (< ETü. ton) “İşlenmiş deriden dikilen palto.” Kamışlı ağ. (THS I, s. 301), **kalın şal** (Tü. + Far.), **ğara şal** (Tü. + Far.) “Kara renkli pamuklu şal.” Kargalı ağ. (THS I, s. 287), **kün kelüş** (Tü. + Fr. > Rus.) “Deri potin.” Mamadış ağ. (THS I, s. 36), **muyın tapası** (Tü. + Fr. > Rus.) “Kolye.” Baltaç ağ. (THS I, s. 41).

3. Yapı Bakımından Giyim Kuşam Adları

3.1. Kelime Yapısındaki Giyim Kuşam Adları:

3.1.1. Basit Yapıdaki Giyim Kuşam Adları:

art “Baş örtüsü.” Karsun ağ. (THS II, s. 73), **belhut** “Kadife.” Bereñgi ağ. (THS I, s. 53), **belhüt** “Kadife.” Mamadış ağ. (TTZDS, s. 110), **bispet** “Kaftan.” Estirhan ağ. (THS I, s. 405), **bişmet** “Sırmalarla süslenmiş palto.” Döbyaz ağ., Kamışlı ağ., Hvalın ağ.; “Gömlek üstüne giyilen yensiz ve yakasız üst giyimi, yelek” Sergaç ağ.; “Elbise, takım elbise” Perm ağ.; “Ceket.” Sergaç ağ. (TTZDS, s. 126), Volgograd ağ. (THS II, s. 179), **çıba** “Kadınların giydiği ak kendir kumaşından dikilmiş gömlek.” Mordva-Karatay ağ. (TTZDS, s. 768), **çıba ~ çoba** “Astarsız kendir dokumadan üst giyimi (Pardösü, yağmurluk şeklinde)” Perm ağ. (THS I, s. 209), **çoba** “İnce eğrilmiş ipten dokunmuş alaca renkli kumaştan astarsız, uzun dikilmiş üst giyimi.” Minzele ağ., Perm ağ., Böri ağ. (TTZDS, s. 756), **çuwa** “Kadınların giydiği ak kendir kumaşından dikilmiş gömlek.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 760), **küle** “Elbise, gömlek.” Bastan ağ. (THS I, s. 175), Tatar-Karakalpaklar ağ. (THS I, s. 418), **kümek** “Gömlek, giysi, elbise.” Tüben Kama Kreşinleri ağ. (THS I, s. 123), **maykı** “Yün bluz.” Zlatoust ağ. (THS I, s. 333), **peltü** “Palto.” Bastan ağ. (THS I, s. 175), **perde** “Yeni gelinin evlendiği gün taktığı, yüzünü kaplayan örtü, duvak.” Norlat ağ. (THS I, s. 65), **şal, şel** “Pamuk şal.” Kargalı ağ. (THS I, s. 287), **şırız** “Küçük düğme deliği.” Mamadış ağ. (THS I, s. 36), **tapas** “Gerdanlık, kolye.” Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77), **tun** “Üst giyim.” Tara ağ. (TTZDS, s. 657), **vel** “Örülmüş şal.” Temnikov ağ. (THS II, s. 25).

3.1.2. Türemiş Yapıdaki Giyim Kuşam Adları:

+ilk: arkalık “Elbise üstüne giyilen kolsuz ve yakasız üst giyimi, yelek.” Estirhan ağ. (THS I, s. 405), **bileklik** “Bilezik.” Tubıl ağ. (TTZDS, s. 122), **cağalık** “Kolye.” Estirhan ağ. (THS I, s. 405), **çeçişlik** “Kurdele.” Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314), **emeylik** “Kadınların altın ve gümüş paralar, sırma ve türlü kıymetli taşlarla süslenmiş elbise üzerinden göğüs bölümüne giydikleri süs eşyası, takı.” Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314), Zlatoust ağ. (THS I, s. 333), **kuşcavlık** “İki baş örtüsünün birbirine bağlanmasıyla yapılan ve üstten örtülen büyük baş örtüsü.” Turbaşlı ağ. (THS I, s. 356), **kuşyavlık** “İki eşarbin birbirine bağlanmasıyla dikilen bir tür örtü, duvak.” Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314), **tüşlik** “Tatar kızlarının elbise içine giydiği göğüslük, sütyen.” Baraba ağ. (THS II, s. 424), **yağalık** “Altın ve gümüş paralarla bezeli kolye” Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314).

+II, +nI: artı yırtmaçlı “Yırtmaçlı etek.” Yevişte-Çat ağ. (THS II, s. 441), **ayaklı tsulbı** “Alt kısmına kıymetli taşlar, paralar yerleştirilmiş saç örgüsü süsü.” Tömen ağ., Tubıl ağ. (TTZDS, s. 716), **çebeli** “Sicimsiz çarık.” Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77), **ışlapırlı alyapkıts** “Göğüs kısmına süs olarak konan ekleme etekli bir tür önlük.” Çistay ağ. (TTZDS, s. 39), **iki buwınnı çulpı** “Birbirine takılan iki ayrı gümüşü puldan oluşan kızların süs olarak saçlarına bağladığı büyük takı.” Layış ağ. (THS I, s. 48), **kalmalı kümek** “Kızların elbisesine süs olarak dikilen ekleme etekli gömlek.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (THS I, s. 106), **kışkıçtinalı** “Kısa elbise, gömlek.” Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77), **kuştanlı köyne** “Kızların elbisesine süs olarak konan ekleme

etekli gömlek." Yevište-Çat ağ. (THS II, s. 441), **kuştannı külmek** "Yeni doğmuş bebekler için dikilen etekli gömlek." Baltaç ağ. (THS I, s. 41), Döbyaz ağ. (THS I, s. 28), **tahtalı tsulbı** "Kenarlarına paralar takılmış, ortasında kıymetli taşlar olan gümüş pullarla süslenmiş saç örgüsü süsü." Tubıl ağ. (TTZDS, s. 716), **tupsalı** "Kopçalı." Mamadiş ağ. (THS I, s. 36), **uyulı** "Nakışlı." Baraba ağ. (THS II, s. 424), **yilgennı göylek** "İspanyol etekli gömlek." Tubıl ağ. (TTZDS, s. 155).

+çA: bilekçe "Kolluk." Hvalın ağ., Kuznetsk ağ., Melekes ağ., Minzele ağ. (TTZDS, s. 113), "Manşet." Tevriş ağ. (TTZDS, s. 113), **kaluşça** "Kısa konçlu keçe çizme." Karsun ağ. (TTZDS, s. 270), **mañgayça** "Yaşlı kadınların baş örtülerinin üzerine giydikleri baş giyimi, parlak taşlar ve pullarla süslü alçak fes biçiminde kadın başlığı." Lembre ağ. (TTZDS, s. 468), "Şapkanın, başlığın ön kısmı, alnın üst tarafına doğru olan kısmı." Kuznetsk ağ. (TTZDS, s. 468), **mañgayça** "Baş örtüsünün üzerine giyilen bir tür süs eşyası." Minzele ağ. (THS I, s. 239).

+çAk, +sAk: muyınçaq "Paraların dizilmesiyle yapılan ve boyna asılan bir tür takı, süs eşyası." Böri ağ. (THS I, s. 252), **munsaq** "Gerdanlık, kolye." Tipikey ağ. (THS I, s. 370).

+ÇIk: ayçık "Süs eşyalarının metal kopçası." Minzele ağ. (THS I, s. 239), **künçik** "Elbise, gömlek vb. giysilerin yakasının iç kısmı." Karsun ağ. (THS II, s. 73).

+dİrIk: küzİldİrİk "Gözlük." Baltaç ağ. (THS I, s. 41), **sağaldırık** "Baş örtüsünün çene altından bağlandığı yere takılan paralarla süslenmiş bağ, tasma." Turbaslı ağ. (THS I, s. 356).

+kAy: tübekey "Fazla yüksek olmayan, fes benzeri süslü bir başlık çeşidi." Bogrislan ağ. (TTZDS, s. 663), Kamışlı ağ. (THS I, s. 301), **yamaqay** "Keçelenmiş keçi yünü." Kargalı ağ. (THS I, s. 287).

+sA: bilekse "Bilezik." Minzele ağ., Sterlitamak ağ. (TTZDS, s. 113), "Koyun veya keçi yününden örülmüş, sıcak tutması için kışın bileğe giyilen kolluk gibi bir tür eşya." Kama Tamagı ağ. (TTZDS, s. 113), **kulsa** "Kolluk." aykibaş ağ. (THS II, s. 246), **mañkaysa** "Fazla yüksek olmayan, fes benzeri süslü bir başlık çeşidi tarzında kadın baş giyimi." ~ **mañgaysa** "Yaşlı kadınların baş örtülerinin üzerine giydikleri baş giyimi, parlak taşlar ve pullarla süslü alçak fes biçiminde kadın başlığı" Tipikey ağ. (THS I, s. 370), (TTZDS, s. 468), **muyinsa** "Yaka zinciri." Kamışlı ağ. (THS I, s. 301).

+tly: tübetiy "Fazla yüksek olmayan, fes benzeri süslü bir başlık çeşidi." Bogrislan ağ. (THS I, s. 268).

-Ak: sançaq "Broş, süs iğnesi." Kuznesk ağ. (TTZDS, s. 561).

-Gİç: qaptırğıç "Boyna takılan süs eşyası, zincir." Tevriş ağ. (TTZDS, s. 388), **sarğıç** "Çabata denilen ayakkabıyla birlikte giyilen sarma ve dolama biçimindeki çorap." Tarhan ağ. (THS I, s. 85).

-Ik: sarık "Üst kısmı deri ile işlenmiş bir tür ayak giyimi." Safakül ağ. (THS I, s. 392).

-mA: beyleme göylek "Örgü gömlek veya elbise." Tömen ağ. (TTZDS, s. 324), **kaptırma** "Boyna takılan süs eşyası, zincir." Perm ağ., Tipikey ağ. (TTZDS, s. 388),

tsapma “Kadın süs eşyası.” İçkin ağ. (THS I, s. 347), **yapma** “Gömlek ağzı cep kapağı.” Karsun ağ. (THS, s. 73).

3.1.3. Birleşik Yapıdaki Giyim Kuşam Adları:

alcabu “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Perm ağ. (TTZDS, s. 39), **alcapkıç** “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Orta ağ. gr. (TTZDS, s. 39), **alcapma** “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Çüpreli ağ., Hvalın ağ., Kama Tamagı ağ., Minzele ağ., Tav Yagı ağ. (TTZDS, s. 39), **alçipirek** “Elbise üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Krasnoufim ağ. (THS I, s. 314), **alçiprek** “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Perm ağ. (THS I, s. 209), Kazan Ardı ağ. (TTZDS, s. 41), **alçiprik** “Elbise üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Perm ağ. (THS I, s. 209), **alçüpırek** “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Nogaybek ağ. (Alkaya, 2018, s. 594), **alçüprek** “Elbise üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Nagaybek ağ. (THS I, s. 138), **alınıyapma** “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Melekes ağ. (THS II, s. 107), **alyapkıç** “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Perm ağ., Tarhan ağ. (TTZDS, s. 39), **alyapma** “Gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük.” Çıstay ağ., Çüpreli ağ., Melekes ağ., Tubıl-İrtiş ağ. (TTZDS, s. 39), Safakül ağ. (THS I, s. 392), **artsalma** “Yelek.” Kalmak ağ. (THS II, s. 457), **baştastar** “Bembeyaz keten dokumadan yapılmış baş örtüsü.” Estirhan ağ. (THS I, s. 405), **bişineyık** “Koyun yününden örülmüş uzun konçlu çorap.” Melekes ağ. (TTZDS, s. 126), **bişmarmağ** “Eldiven.” Perm ağ. (THS I, s. 209), **buytastar** “Bembeyaz keten dokumadan yapılmış baş örtüsü.” Estirhan ağ. (THS I, s. 405), **büwet kolağalka** “Büyük yuvarlak küpe.” Tarhan ağ. (THS I, s. 85), **çölkebaş** “Kısa konçlu çorap.” Perm ağ. (THS I, s. 210), **çulkibaş** “Kısa konçlu çorap, yün çorap.” Böri ağ. (THS I, s. 252), **kaluşıtik** “Kısa konçlu keçe çizme.” Minzele ağ. (TTZDS, s. 270) **kaşbav** “Kadınların giydiği eski bir baş giyimi.” Tüben Kama Kreşinleri ağ. (THS I, s. 124), **kılagarka** “Küpe.” Çıstay ağ. (TTZDS, s. 365), **kolbav** “Mercan.” İçkin ağ. (THS I, s. 347), **kulbav** “Mercan taşından bir tür bilezik.” Bereñgi ağ., Mamadış ağ., Tipikey ağ. (TTZDS, s. 424), **kulbu** “Mercan taşından bir tür bilezik.” Kama Tamagı ağ. (THS I, s. 77).

3.2. Kelime Grubu Yapısındaki Giyim Kuşam Adları:

3.2.1. İsim Tamlaması Kuruluşundaki Giyim Kuşam Adları:

bazar oyiğı “Pamuk çorap.” Kamışlı ağ., Nagaybey Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 502), **bazar oyoğı** “Pamuk çorap.” Baltaç ağ., Mamadış ağ. (TTZDS, s. 502), **çeç teñkesi** “Kadınların saç ve saç örgülerini örtmek için dokumadan yapılan baş giyimi.” Mamadış ağ. (THS I, s. 36); “Boydan boya paralar dizilen, uç kısımlarına büyükçe paralar arasına kıymetli taş koyulan süs eşyası, bir tür baş giyimi.” Kalda ağ. (TTZDS, s. 619), **ekey itegi** “Geniş ekleme etek.” Böri ağ. (TTZDS, s. 220), **ıñqır pawı** “Elbise, gömlek vb. giysilerin boyundan göğüse doğru açılan yaka kısmındaki bağ.” Tipikey ağ. (THS I, s. 370), **kiyız kaluşı** “Kısa konçlu keçe çizme.” Glazov ağ. (TTZDS, s. 270), **köçök külmegi** “Bebeğe kırk günü dolduğu zaman giydirilen gömlek, elbise.” Döbyaz ağ. (THS I, s. 28), **kunağ çabatası** “Dokuz tane ıhlamur ağacından elde edilen ipten örülmüş bir tür ayak giyimi.” Baltaç ağ., Mamadış ağ. (TTZDS, s. 721), **maşına**

oyığı “Pamuk çorap.” Berengi ağ. (TTZDS, s. 502), **meskev oyoğı** “Pamuk çorap.” Döbyaz ağ. (TTZDS, s. 502), **mıyın teñkesi** “Bir, iki veya üç sıra para dizilerek yapılan, boyna asılan bir tür süs eşyası.” Tav Yagı Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 619), **muyın tapası** “Kolye.” Baltaç ağ. (THS I, s. 41), **muyın teñkesi** “Paralar dizilerek işlenmiş kadınların boyun süs eşyası.” Tipikey ağ. (THS I, s. 370), **oyık tibi** “Çorabın alt kısmı.” Çistay ağ. (TTZDS, s. 502), **piyma kaluşası** “Kısa konçlu keçe çizme.” Bastan ağ., Tevriş ağ. (TTZDS, s. 270), **sana şeli** “Kare şeklinde büyük kalın şal.” Zlatoust ağ, Tipikey ağ. (THS II, s. 335), **sırğa bawı** “Küpeye ipek kurdele bağlanarak yapılan, bele kadar inen, bir küpeden diğerine tutturulan bağ.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (THS I, s. 106), **yon kaluşası** “Kısa konçlu keçe çizme.” Sergaç ağ. (TTZDS, s. 270).

3.2.2. Sıfat Tamlaması Kuruluşundaki Giyim Kuşam Adları:

ağats töplö şiplet “Ağaç tabanlı potin.” Tubıl ağ. (THS II, s. 299), **ağ cavlık** “Yaşlı kadınların bağladığı havluya benzer baş giyimi.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (THS I, s. 106), **ağ şal** “Ak renkli şal.” Kargalı ağ. (THS I, s. 288), **aldırlı şel** “Süslü kalın baş örtüsü, şal.” Layış ağ. (THS I, s. 48), **atılı kaluş** “Yumuşak deriden, biri uzun biri kısa konçlu olarak yapılan ve iç içe ayağa giyilen ayakkabılar.” Estirhan ağ. (TTZDS, s. 270), **ayaklı tsulbı** “Alt kısmına kıymetli taşlar, paralar yerleştirilmiş saç örgüsü süsü.” Tömen ağ., Tubıl ağ. (TTZDS, s. 716), **bese tun** “Küçük derilerden dikilmiş palto.” Safakül ağ. (THS I, s. 392), **beyleme göylek** “Örgü gömlek veya elbise.” Tömen ağ. (TTZDS, s. 324), **bötön oyok** “Uzun konçlu yün çorap.” Böri ağ. (THS I, s. 252), **cılan bilezik** “Bileğe birkaç defa dolanan plastik bilezik.” Mamadış ağ. (TTZDS, s. 113), **cib oyok** “Kenevir elyafının ipinden örülmüş çorap.” Böri ağ., Mamadış ağ., Minzele ağ., Zlatoust ağ. (TTZDS, s. 502); “Pamuk çorap.” Minzele ağ. (TTZDS, s. 502), **çobar pima** “Alaca, karışık renkli keçe çizme.” Minzele ağ., Sterlitamak ağ. (TTZDS, s. 531), **daray cavlık** “Üstten örtülen çiçekli ipek baş örtüsü, eşarp.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (THS I, s. 106), **its köylök** “Elbise içine giyilen gömlek.” Tubıl-İrtiş ağ. (TTZDS, s. 324), **itsli göylek** “Astarlı gömlek.” Sibir ağ. gr., Tömen ağ., Tubıl ağ. (TTZDS, s. 155), **ışlapırlı alyapkıts** “Göğüs kısmına süs olarak konan ekleme etekli bir tür önlük.” Çistay ağ. (TTZDS, s. 39), **iki buwinni çulpi** “Birbirine takılan iki ayrı gümüşi puldan oluşan kızların süs olarak saçlarına bağladığı büyük takı.” Layış ağ. (THS I, s. 48), **imanni bürük** “Kulaklıksız şapka.” Minzele ağ., Sterlitamak ağ. (TTZDS, s. 143), **inşis kamsul** “Yelek.” Tevriş ağ. (TTZDS, s. 271), **ışmeli bilezik** “Örme bilezik.” Tarhan ağ. (TTZDS, s. 113), **iteklü külmek** “İkişer geniş ekleme etekli giysi, elbise.” Perm ağ. (THS I, s. 209), “Kızların elbisesine süs olarak konan ekleme etekli gömlek.” Baraba ağ., Hvalın ağ., Kama Tamagı ağ. (TTZDS, s. 220), **kalın şal** “Kara renkli pamuklu şal.” Kargalı ağ. (THS I, s. 287), **kalımalı külmek** “Kızların elbisesine süs olarak dikilen ekleme etekli gömlek.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (THS I, s. 106), **ğara şal** “Kara renkli pamuklu şal.” Kargalı ağ. (THS I, s. 287), **kepe bürük** “Kadınların giydiği yuvarlak, alçak şapka, bürük.” Baltaç ağ. (THS I, s. 41), **kepeç bürük** “Eskiden kadınların taktığı parlak iplerle sırmalanmış ve incilerle süslenmiş kadife fazla yüksek olmayan, fes benzeri bir tür başlık.” Layış ağ. (TTZDS, s. 290), **ğıska ıştan** “İç donu.” Tara ağ. (TTZDS, s. 448), **ğıska neste** “Pamuk sarılarak dikilen kısa sıcak tutan kışlık giysi.” Mamadış ağ. (THS I, s. 36), **kimeli alyapğıç** “Baş kısmından gömlek üstüne giyilen koruyucu giysi, önlük” Tarhan ağ. (TTZDS, s. 39), **kiyis kaluş** “Kısa

konçlu keçe çizme.” Tubıl-İrtiş ağ. (TTZDS, s. 308), **kolağlı çitık** “Boğaz kısmının iki yanına nakış işlenerek dikilmiş bir tür kadın çizmesi.” Perm ağ. (TTZDS, s. 754), **köl-lö mal** “Çiçekli kumaş.” Tubıl ağ. (THS II, s. 299), **kuştannı külmek** “Yeni doğmuş bebekler için dikilen etekli gömlek.” Baltaç ağ. (THS I, s. 41), Döbyaz ağ. (THS I, s. 28), **kün kelüş** “Deri potin.” Mamadış ağ. (THS I, s. 36), **mörşime şel** “Uzun püsküllü, ipek dantel şal.” Saz Yagı ağ. (THS II, s. 335), Tubıl ağ. (THS II, s. 299), **nezig oyok** “Pamuk çorap.” Tarhan ağ., Zlatoust ağ. (TTZDS, s. 502), **nezik şal** “Ak renkli şal.” Kargalı ağ. (THS I, s. 288), **nıçke oyok** “Pamuk çorap.” Layış ağ. (TTZDS, s. 502), **ozon oyok** “Pamuk çorap.” Temnikov ağ. (TTZDS, s. 502), **östiteklı külmek** “İkişer geniş ekleme etekli giysi, elbise.” Perm ağ. (THS I, s. 209), **öts ayaklı tsulbı** “Alt kısmına üçer gümüş para takılı saç örgüsü süsü.” Tömen ağ. (TTZDS, s. 716), **pır ine oyok** “Tığ ile örülmüş çorap.” Tömen ağ. (TTZDS, s. 502), **pirelinkeli köylek** “Kızların elbisesine süs olarak konan ekleme etekli gömlek.” Tubıl ağ. (THS II, s. 299), **pötön oyok** Koyun yününden örülmüş uzun konçlu çorap.” Tipikey ağ. (TTZDS, s. 502), **sabağlı çulpı** “Saç örgüsüne özgü çember yardımıyla takılan gümüşü pul.” Bereñgi ağ. (THS I, s. 53), **semsemni çitık** “Türlü renklerdeki derilerle süslenerek dikilen çizme.” Kargalı ağ. (THS I, s. 287), **sobar pima** “Alaca, karışık renkli keçe çizme.” Tipikey ağ. (TTZDS, s. 531), **şarlı bilezik** “Bağlamalı bilezik.” Tarhan ağ. (TTZDS, s. 113), **tağtalı tsulbı** “Kenarlarına paralar takılmış, ortasında kıymetli taşlar olan gümüş pullarla süslenmiş saç örgüsü süsü.” Tubıl ağ. (TTZDS, s. 716), **telinke kükreklı aldapkıç** “Baştan giyilen bir tür önlük.” Baltaç ağ. (THS I, s. 41), **tış köylek** “Çepken gibi bir tür giysi, elbise.” Tömen ağ. (TTZDS, s. 324), **tış köylök** “Gündelik gömlek, elbise.” Tömen ağ., Tubıl-İrtiş ağ. (TTZDS, s. 324), **tış itik** “Deri çizme.” Bereñgi ağ. (TTZDS, s. 220), **töpli kaluşa** “Kısa konçlu keçe çizme.” Bastan ağ., Kasım ağ. (TTZDS, s. 270), **tsana şel** “Kare şeklinde büyük kalın şal.” Saz Yagı ağ. (THS II, s. 335), **tsıldirmekli bilezik** “Pullu, paralarla süslü bilezik.” Baykıbaş ağ. (THS II, s. 246), **tupsalı bilezik** “Kopçalı bilezik.” Minzele ağ. (THS I, s. 239), **turı oyok** “Çuha çorap.” Baykıbaş ağ. (THS II, s. 246), **tügerək cavlık** “Kara ipek ip ile işlenmiş, kenarlarına kurdele, sırma tutturulmuş, alın kısmına paralar dikilmiş kadın baş giyimi.” Kazan Ardı Kreşinleri ağ. (THS I, s. 106), **tüşli alyapkış** “Elbise üzerine giyilen göğüslüklü koruyucu giysi, önlük.” Tipikey ağ. (THS I, s. 370), **uyıklı pima** “Alaca, karışık renkli çizme.” Yevişte-Çat ağ. (THS II, s. 441), **yabıntsağlı kiylek** “Sadece eteğine değil yakasına da süs olarak dikilen ekleme etekli gömlek, elbise.” Tara ağ. (TTZDS, s. 308), **yamağ dibit** “Keçelenmiş keçi yünü.” Kargalı ağ. (THS I, s. 287), **yazulı bilezik** “Nakışlı bilezik.” Estirhan ağ. (TTZDS, s. 113), **yığıtma yağa** “Kıvrık yaka.” Baraba ağ. (THS II, s. 424), **yıb oyok** “Kenevir elyafının ipinden örülmüş çorap.” Tevriş ağ. (TTZDS, s. 502), **yomor ağa** “Yuvarlak küpe.” Baraba ağ. (THS II, s. 424), **yotroğ kalpağ** “Beyaz incilerle süslenmiş küçük yuvarlak kız şapkası.” Tömen ağ. (TTZDS, s. 383), **yuwan şal** “Kara renkli pamuklu şal.” Kargalı ağ. (THS I, s. 287).

3.2.3. Tekrar Grubu (İkileme) Kuruluşundaki Giyim Kuşam Adları:

aldım-saldım “Düğünde damat tarafının getirdiği giyim kuşam eşyaları.” Tömen ağ. (TTZDS, s. 39), **çitık-ğata** “Yumuşak deriden dikilmiş uzun konçlu veya konçsuz ayakkabı, çizme.” Minzele ağ. (TTZDS, s. 754), **çitık-ğata** Sterlitamak ağ.

(TTZDS, s. 754), **itik-çerik** “Her çeşit deri ayak giyimi.” Çistay Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 220), **kalpaq-çaçak** “Kızların giydiği eski baş giyimi.” Kazan Ardi Kreşinleri ağ. (TTZDS, s. 383), **köylek-künçek** “Gömlek, elbise ve başka tür giysiler.” Sibir ağ. gr. (TTZDS, s. 324), **külmek-künçik** “Elbise, gömlek gibi hafif giyim kuşam.” Döbyaz ağ., Kuznetsk ağ., Perm ağ., Tav Yagı ağ. gr. (TTZDS, s 351).

Sonuç

Kazan Tatar ağızlarında giyim kuşam adlarını tespit ettiğimiz bu çalışmada şu sonuçlara varılmıştır:

- Kazan Tatar Türkçesinin çeşitli ağız grupları içinde yer alan 48 ağzın söz varlığında giyim kuşam adları taranmıştır. Kazan Tatar ağızlarının söz varlığında yapılan tarama sonucunda 503 giyim kuşam adı tespit edilmiştir. Vücutta giyildikleri yere göre başa ve boyna giyilenlerle ilgili 84, ele ve kola giyilenlerle ilgili 16, ayağa giyilenlerle ilgili 118, vücudun üst kısmına giyilenlerle ilgili 97, vücudun alt kısmına giyilenlerle ilgili 18, içe giyilenlerle ilgili 6 giyim kuşam adı ile birlikte giyim kuşamı tamamlayıcı 80 tane süs, takı ve aksesuar adı, giyim kuşamda kullanılan malzemelerle ilgili 34, giyim kuşam kültürüyle ilgili 50 ad tespit edilmiştir. Giyim kuşam adlarında en az iç giyimle ilgili, en fazla ayağa giyilenlerle ilgili kelimeye rastlanmıştır.

- Giyim kuşam adları köken bakımından incelendiğinde Türkçe kelimelerin yanı sıra alıntı kelimelerin oldukça fazla kullanıldığı görülmüştür. Alıntı giyim kuşam adlarında da Rusçanın etkisi diğer dillere göre daha fazladır.

- Yapı bakımından giyim kuşam adları incelendiğinde türemiş ad yapımında +llk, +ll, +nl eklerinin diğer eklerle göre daha fazla kullanıldığı görülmüştür.

- Giyim kuşam adları, Kazan Tatar ağızlarında fonetik varyantlarıyla birlikte çeşitlilik göstermektedir: Ör. *alcapma, alınyapma, alyapma; alcapkıç, alyapkıç, alyap-kıts, aylapkıç; alçiprek, alçiprek, alçiprik, alçüprek, alçüprek; bazar oyoğı, pasar oyok; bıyma, pıyma, pıma, puma; bötön oyok, pötön oyok; but’mar, buydimar, mıytumar, putimar, cıb oyok, yıb oyok; çıba, çoba, çuwa; çobar pıma, sobar pıma; galuş, kaluş, kelüş; göylek, kinok, kiylek, kiynok, köylek, köylök, köynek, külek, külmek, kümek, künelek, küñnek; ıslafır, ıslapır; kebec, kebets, kepeç, kepetç, kepets, kevets, kewets, kewets, kibets; kuşcavlık, kuşyavlık; kuştanlı köynek, kuştanlı külmek; kolbav, kulbav, kulbu; paniskı yoq, panski ıyık, panski oyok; tsolbo, tsolpan, tsulbı vd.*

- Kelime grubu yapısındaki giyim kuşam adlarının çoğunlukla sıfat tamlaması kuruluşunda olduğu görülmüştür. Tekrar grubu (ikileme) yapısında sadece 6 örnek (*aldım-saldım, çitık-kata ~ çitık-kata, itik-çerik, kalpaq-çaçak, köylek-künçek, külmek-künçik*) tespit edilmiştir.

Kısaltmalar

ağ. ağız; ağ. gr. ağız grubu; Ar. Arapça; ay. anl. aynı anlam; ETü. Eski Türkçe; Far. Farsça; Fr. Fransızca; İt. İtalyanca; Rus. Rusça; THS I *Tatar Halk Söyleşleri*. C. I; THS II *Tatar Halk Söyleşleri*. C. II; TS *Türkçe Sözlük*; TTZDS *Tatar Tiliniñ Zur Dialektologik Süzlügi*; Tü. Türkçe; Yun. Yunanca.

KAYNAKÇA

- ABDULLİN, İ. A. vd. (1977, 1979, 1981). *Tatar Tîliniñ Añlatmalı Süzliği*. C. I-II-III. Kazan: Tatarstan Kitap Neşriyatı.
- AKGÜL, D. N. (2019). *Gelenekli Bir Yaşam Örneği: Tahtacı Türkmen Giysileri*. Ankara: İksad Publications.
- ALKAYA, E. (2014). *Mişer Tatar Türkçesi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- ALKAYA, E. (2018). *Kreşin Tatar Türkçesi (Dil, Tarih, Kültür)*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- ALKAYA, E. (2021). *Sibirya Tatar Türkçesi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- BAYAZİTOVA, F. S. vd. (2008). *Tatar Hılık Söyleşeri*. C. I-II. Kazan: Megarif Neşriyatı.
- BAYAZİTOVA, F. S. vd. (2009). *Tatar Tîliniñ Zur Dialektologik Süzliği*. Kazan: Tatarstan Kitap Neşriyatı.
- BİLAL, M. (2018). "Divanü Lügat-it-Türk'e Göre Türklerde Giyim Kuşam Kültürü". *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. V/19: 533-542.
- ÇAĞLAYANDERELİ, M. vd. (2017). "Kültür Sosyolojisinde İhmal Edilen Konu; Giyim-Kuşam". *I. Uluslararası Moda & Sanat & Tasarım Kongresi*. Gaziantep: 869-887.
- ÇETİN, Ç. Z. (2008). "Kazan Tatarlarında Giyim Kuşam Kültürü". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 1/2: 72-82.
- DOĞAN, L. - C. ERDİN (2018). "Trakya Ağızlarında Giysi Adları Üzerine Bir İnceleme". *II. Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu*. Ankara: 116-136.
- EĞETOV, G. Ė. (1984). *Tatar Dialektologiyesi*, Kazan: Tatarstan Kitap Neşriyatı.
- EĖMETYANOV, R. (2001). *Tatar Tîliniñ Kıskaçı Tarihi-Etimologik Süzliği*. Kazan: Tatarstan Kitap Neşriyatı.
- EROĞLU, T. - E. YATMAN (2008). "Türk Halk Oyunlarında Giysi Sorunu ve Geleneksellik". *Halk Kültürü'nde Giyim-Kuşam ve Süslenme Uluslar Arası Sempozyumu Bildirileri*. (ed. M. T. Koçkar). Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yayınları.
- GANİYEV, F. vd. (1997). *Tatarca-Türkçe Sözlük*. Kazan-Moskova: İnsan Yayınevi.
- GÜLENSOY, T. (2011). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- GÜNGÖR, M. (2013). "Giyim Kültürü ve Giysiye Sahip Olma Arzuları: Giyim Mandalası". *EKEV Akademi Dergisi*, XVII/54: 205-211.
- HANİLÇE, M. (2011). "Şeriye Sicillerine Göre XIX. Yüzyıl Başlarında Tokat'ta Giyim". *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. 30: 423-455.
- HENGİRMEN, M. (2009). *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Engin Yayınevi.
- İMER, K. vd. (2013). *Dilbilim Sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

- KARAAĞAÇ, G. (2018). *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- KOÇ, N. (1992). *Açıklamalı Dilbilgisi Sözlüğü*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- KORKMAZ, Z. (2019). *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- ÖGEL, B. (1978). *Türk Kültür Tarihine Giriş V, Türklerde Giyecek ve Süslenme*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- ÖNER, M. (2009). *Kazan-Tatar Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Örnekli-Açıklamalı Fransızca-Türkçe Sözlük*. (2019). Ankara: Dorlion Yayınları.
- Russko-Turetskiy Slovar*. (1995). İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- TEZCAN, M. (1983). "Giyim Olgusuna Sosyo-Kültürel Bakış ve Türklerde Giyim". *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16 (1): 255-276.
- TOPALOĞLU, A. (2019). *Karşılaştırmalı Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Türkçe Sözlük*. (2011). Ankara: TDK Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Every language has a vocabulary that includes many words, has its own characteristics, and develops using various derivation methods. Vocabulary refers to all the words of a language, all the words in the vocabulary of a person or a community. All the words used by individual people or communities, writers or poets in literary works, in short, all the words that languages have, constitute the important building blocks of vocabulary.

When the basic vocabulary is examined thematically, names have an important place. Names are used in languages to indicate concepts such as kinship, food, drink, clothing, plants, animals, geography, religion, military service, law, chemistry, medicine, trade, etc. In this respect, names are among the most important types of words in every language. Names make up a large part of the existing lexicons of languages. Names point to information that exists on its own. Names can be classified according to their meaning types in the dictionary and their functions in syntax.

When names are classified according to their meaning, clothing names are evaluated under a separate heading. These types of names constitute a separate research topic, just like other name types. When the linguistic material of onomastics is examined, it is seen that the vocabulary related to clothing is quite rich. Clothing names are cultural indicators that reflect the way of life of the society, the interaction of people with the environment and others, and their relations with different societies and nations. Clothing of nations contains various information about their historical, cultural and social ties. For this reason, the names given to the types of clothing that can be considered as an important part of the cultural and tangible heritage of every society are also very important. Such names directly express social status, economic status, religious, moral and cultural characteristics of the society to

which they belong, lifestyle and aesthetic understanding. Therefore, clothing vocabulary is important not only for language research, but also for many branches of science such as history, art history, folklore and sociology.

Studies on dialects have a special importance in language research. Changes in the vocabulary of a language occur over time with the tastes and preferences of the dialect speakers within the language area where it spreads. This situation is maintained by language transmission from generation to generation. This language material needs to be recorded so that it does not disappear, and this constitutes the main research subjects of dialect researchers. Today, studies in the dialectology, which is the branch of grammar that deals with the compilation, classification and examination of dialects, provide access to more and more scientifically accurate information about dialects by using special research methods. The rapid increase in research on dialects has also enabled the detection of vocabulary that does not exist in the written language or is preserved as archaic, thus many words have been compiled and documented. Especially with the increase in technological opportunities, the convergence of language use to written language results in the forgetting of many words in the dialect vocabulary. For this reason, detecting and examining dialect vocabulary requires special care.

As an element of material culture, clothing includes everything worn from head to toe. The use of clothing, which initially emerged with the instinct of protection in primitive societies, has developed, changed and enriched with aesthetic concerns in modern societies. Clothing carries many characteristics of the historical, cultural and social ties of nations. It also forms an important part of the cultural tangible heritage of societies. Clothing culture has a rich vocabulary. This vocabulary is among the important topics of language research. Clothing names vary with different uses, even in the most remote areas where a language is spoken. Identifying clothing names in dialects also reveals the richness of the vocabulary of that language.

In this article, it is aimed to contribute to field research by compiling the clothing names preserved in the vocabulary of Kazan Tatar subdialects and to reveal the rich clothing culture of Kazan Tatar Turks with examples identified from the language area where this Turkish dialect spreads. Clothing names in Kazan Tatar subdialects were determined by scanning the works named *Tatar Tĭlinĭñ Zur Dialektologik Sŭzliĭğĭ* (Kazan, 2009) and *Tatar Ėalĭk Sŭyleşleri* (Kazan, 2008). Clothing names were examined under the following headings according to where they are worn on the body: Clothing names related to things worn on the head and neck, hands, feet, upper and lower parts of the body, underwear, names of complementary ornaments and jewelry, names related to the materials used in clothing and other names related to clothing culture. Partial structure and origin analysis was carried out on selected examples of names.

In this study, in which clothing names were identified in Kazan Tatar subdialects, the following conclusions were reached:

- Clothing names were scanned in the vocabulary of 48 subdialects in various dialect groups of Kazan Tatar Turkish. As a result of the scanning of the vocabulary

of Kazan Tatar subdialects, 503 clothing names were identified. Among the clothing names identified as a result of the scanning, the least words related to underwear and the most words related to those worn on the feet were found.

- When the clothing names were examined in terms of origin, it was seen that borrowed words were used quite a lot in addition to Turkish words. The influence of Russian on borrowed clothing names is greater than other languages.

- When clothing names are examined in terms of structure, it is seen that +llk, +ll, +nl suffixes are used more than other suffixes in making derived names.

- Clothing names vary in Kazan Tatar subdialects with their phonetic variants: E.g. *alcapma, alınyapma, alyapma; alcapkıç, alyapkıç, alyapkıts, aylapkıç; alçiprek, alçiprek, alçiprik, alçüperek, alçüprek; bazar oyoğı, pasar oyok; bıyma, piy-ma, pima, puma; tsolbo, tsolpan, tsulbı* etc.

- It has been observed that the clothing names in the word group structure are mostly in the form of adjective phrases. Only 6 examples (*aldım-saldım, çitık-kata ~ çitık-kata, itik-çerik, kalpaq-çaçaq, köylek-künçek, külmek-künçik*) were identified in the hendiadyoin structure.